

ЦЕНТЪР ЗА МЕЖДУЕТНИЧЕСКИ ДИАЛОГ И ТОЛЕРАНТНОСТ
„Амалипе“ – В. Търново

ГОДИШЕН ДОКЛАД

за дейността на Център „Амалипе“

2013 г.

АСТАРТА
Пловдив
2014

ЦЕНТЪР ЗА МЕЖДУЕТНИЧЕСКИ ДИАЛОГ И ТОЛЕРАНТНОСТ
“Амалипе” – В. Търново

Настоящата публикация е издадена със съдействието на Фондация
Отворено общество – Ню Йорк, Програма за ромско здравеопазване.

© Център за междуетнически диалог и толерантност “Амалипе” – 2014
e-mail: center_amalipe@yahoo.com; www.amalipe.com
© АСТАРТА – графично оформление, 2014

ISBN 978-954-350-191-6

Съдържание

1. ЦЕНТЪР ЗА МЕЖДУЕТНИЧЕСКИ ДИАЛОГ И ТОЛЕРАНТНОСТ	
“АМАЛИПЕ”	5
Нашата визия, мисия и дългосрочни цели	5
Организацията през 2013 г.	6
Организационна структура	8
2. ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБРАЗОВАТЕЛНА ИНТЕГРАЦИЯ	
ПРЕЗ 2013 г.	9
2.1. Програма “Намаляване на отпадането на ромски деца от училище”	9
2.2. Стипендиантска програма за ученици в гимназиална степен	13
2.3. СИП “Фолклор на етносите – ромски фолклор”	14
2.4. Подкрепа за училищата	16
3. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И ЗДРАВНА ИНТЕГРАЦИЯ ПРЕЗ 2013 г.	18
3.1. Програма “Превенция и контрол на ХИВ/СПИН”	18
Компонент 7 : “Намаляване на уязвимостта към ХИВ на младите хора в най-голям риск чрез увеличаване обхвата на услугите и програмите, насочени към младите”	18
3.2. Програма за роми-студенти по медицина: застъпническо обучение и други дейности, които “Амалипе” извършва със студентите	19
3.3. Застъпничество за продължаване на Програмата за роми – студенти по медицина	21
3.4. Мониторинг на здравните услуги на местно ниво	22
4. ОБЩНОСТНО РАЗВИТИЕ И СОЦИАЛНИ УСЛУГИ В РОМСКА ОБЩНОСТ	26
4.1. Проект: “Крачка напред – овластяване на младите хора и жените от местната ромска общност”	26
4.2. Проект: “Насърчаване на социалното включване на младите хора в маргинализирани групи на ромската общност в селските райони”	28
5. БОРБА С АНТИРОМСКИТЕ СТЕРЕОТИПИ И ПРЕДРАЗСЪДЪЦИ	33
6. ОВЛАСТЯВАНЕ НА РОМСКАТА ЖЕНА	35
7. ЗАПАЗВАНЕ И ОБНОВЯВАНЕ НА РОМСКАТА КУЛТУРА И ИДЕНТИЧНОСТ	41
7.1. Детски ромски фестивал “Отворено сърце”	41
7.2. РОМА ПРАЙД – Ден на ромската гордост’2013	43
7.3. Василица’2013 – Ден на ромската култура	44
8. ПУБЛИКАЦИИ НА ЦЕНТЪР “АМАЛИПЕ”	46

9. ЗАСТЪПНИЧЕСТВО ЗА РОМСКА ИНТЕГРАЦИЯ ПРЕЗ 2013 г.	50
Предпоставките	50
Застъпничество на национално ниво	51
Застъпничество на ниво Европейски съюз	54
Следващи стъпки	55
 ОТЧЕТ ЗА ПРИХОДИТЕ И РАЗХОДИТЕ за периода 01.01 – 31.12.2013 г.	 56

1

ЦЕНТЪР ЗА МЕЖДУЕТНИЧЕСКИ ДИАЛОГ И ТОЛЕРАНТНОСТ „АМАЛИПЕ“

ЦЕНТЪР ЗА МЕЖДУЕТНИЧЕСКИ ДИАЛОГ И ТОЛЕРАНТНОСТ „АМАЛИПЕ“ е най-голямата ромска неправителствена организация в България. Понастоящем „Амалипе“ е единствената ромска организация, която поддържа свои регионални и местни структури във всички региони в България.

Организацията реализира дейности за подобряване на образователния, здравния и социално-икономическия статус на ромската общност на местно и национално ниво, дейности за преодоляване на антиромските стереотипи и дискриминация, обединени от подхода за развитие и овластяване на ромската общност. „Амалипе“ играе централна роля в организирането на ромското гражданско движение и в осъществяването на застъпнически дейности пред държавните институции, както и пред институции на Европейския съюз.

Център „Амалипе“ е член на консултативни структури, в рамките на които се обсъждат и изработват публични политики: напр. Междуведомствената група за ресурсно обезпечаване на ромската интеграция със средства от фондовете на ЕС, Общественият съвет по образование, консултиращ Министъра на образованието, Общественият съвет към Областния управител на Великотърновска област. Председателят на организацията Деян Колев е избран за представител на ромските НПО в Комитета за наблюдение на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, както и в Работните групи, които подготвят новите ОП „Развитие на човешките ресурси“ и ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“. В посочените консултативни органи „Амалипе“ е желан партньор на съответните институции и активен участник, прокарващ решения в интерес на ромската общност. В същото време през 2013 г. организацията (заедно с още 9 ромски организации) напусна Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси поради неефективността му и предложи идеи за неговото реструктуриране.

Център „Амалипе“ е единствената неправителствена организация от България, която участва в работата на Европейската ромска платформа.

Нашата визия, мисия и дългосрочни цели

Център „Амалипе“ **вярва** в равноправното интегриране на ромите в общество, основано на запазване на ромската идентичност и на взаимното опознаване и солидарността между българи и роми. **МИСИЯТА НИ** е да стимулираме модернизацията и овластяването на ромската общност в България за активното ѝ участие и равен достъп до ресурсите и процесите на развитие, с приоритетна насоченост към достъпа до качествено образование, качествено здравеопазване и социални услуги.

ДЪЛГОСРОЧНИТЕ ЦЕЛИ на „Амалипе“ са:

- Да развива капацитета вътре в общността чрез повишаване на образователното ниво на ромските деца и младежи.

- Да развие умения за самоорганизация на ромската общност.
- Да засили участието на ромите в процеса на вземане на решения.
- Стимулиране на последователна и отговорна държавна политика, която предвижда разширяване на достъпа на ромите до образование, качествено здравеопазване и социални услуги, мониторинг и обратна връзка за подобряване на политическите мерки и практики.

НАШИЯТ ПОДХОД за постигането на тези цели включва:

- Прилагане на иновативни методи и практики на местно ниво: във всяка от областите, в които работим, ние прилагаме практически модели, които проверяваме на терен.
- Систематизиране на практическите резултати от пилотните инициативи на различни организации с цел включването им в националните политики.
- Застъпнически дейности пред институциите на национално, регионално и местно ниво за продължаване и институционализиране на добрите практики, тествани от „Амалипе” и други организации.
- Застъпнически дейности пред институциите на национално ниво за формиране на устойчив модел за интеграцията на ромите и за ускоряване на процеса на интеграция.
- Изготвяне на анализи, мониторинг и оценка на съществуващите политики, свързани с интеграцията на ромите.

Организацията през 2013 г.

През 2013 г. Център „Амалипе” продължи основните си дейности от предходните години и ги разшири допълнително. Важен нов елемент бе формирането на Младежки доброволчески групи за толерантност в шест от големите градове на България, както и в общините, в които организацията има Центрове за развитие на общността (11 общини на територията на цялата страна). Обединявайки млади хора от ромски, български и турски произход, младежките групи отнесоха посланията на „Амалипе” до най-важното поколение. И донесоха от него енергия, ентузиазъм, иновативност и вяра, че предстоят по-добри дни.

Друг нов елемент в дейността на организацията през 2013 г. бе формирането на женски групи към Центровете и Местните клубове за развитие на общността. Основната им цел – да активизират ромските жени, не може да бъде постигната за една година, но бе положено добро начало. Положихме допълнителни усилия за формирането и реалната работа на родителски клубове към десетки училища: задача, която ще продължим и през следващите години.

Така през 2013 г. „Амалипе” покриваше географски всички региони и понастоящем реализира дейности в 26 области. Това доведе до разширяване на регионалните и местните структури на „Амалипе”. За да работим по-ефективно в регионите и за да разширим дейността си в страната, продължихме дейността на регионалните педагогически координатори: по един координатор във всеки от 6-те региона за планиране. За да достигнем по-ефективно до местните общности от цялата страна, към съществуващите 11 Центъра за развитие на общността бяха създадени Местни клубове за развитие на общността (в по-големите населени места от съответната община) със съответните женски и младежки доброволчески клубове. През 2013 г. бяха формирани и младежки структури в 6 области с цел да се достигне до младите хора и да се ангажират за каузата на ромската интеграция.

Така понастоящем „Амалипе” е единствената ромска организация, която има свои местни, областни и регионални представителства. Изграждаме тези структури с три цели:

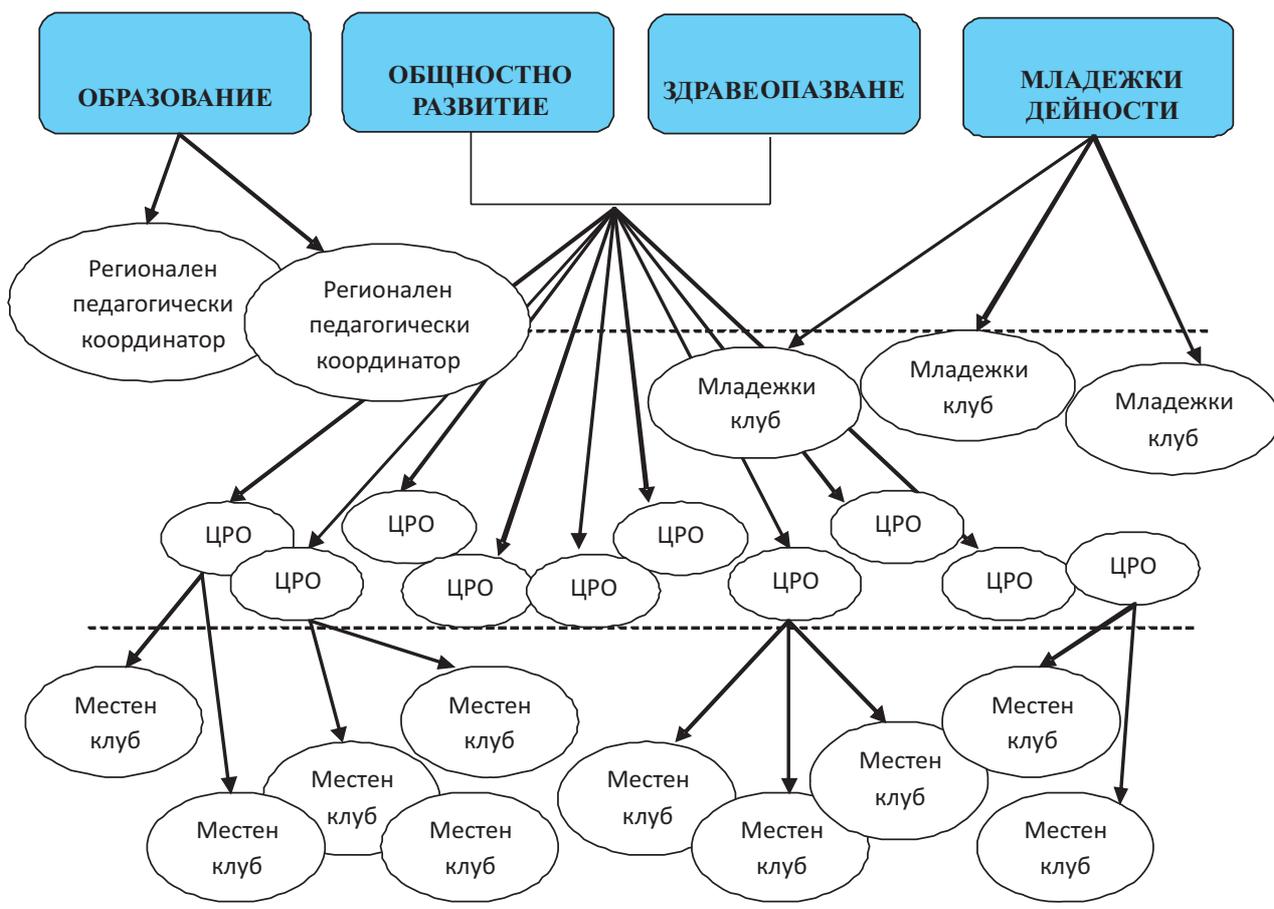
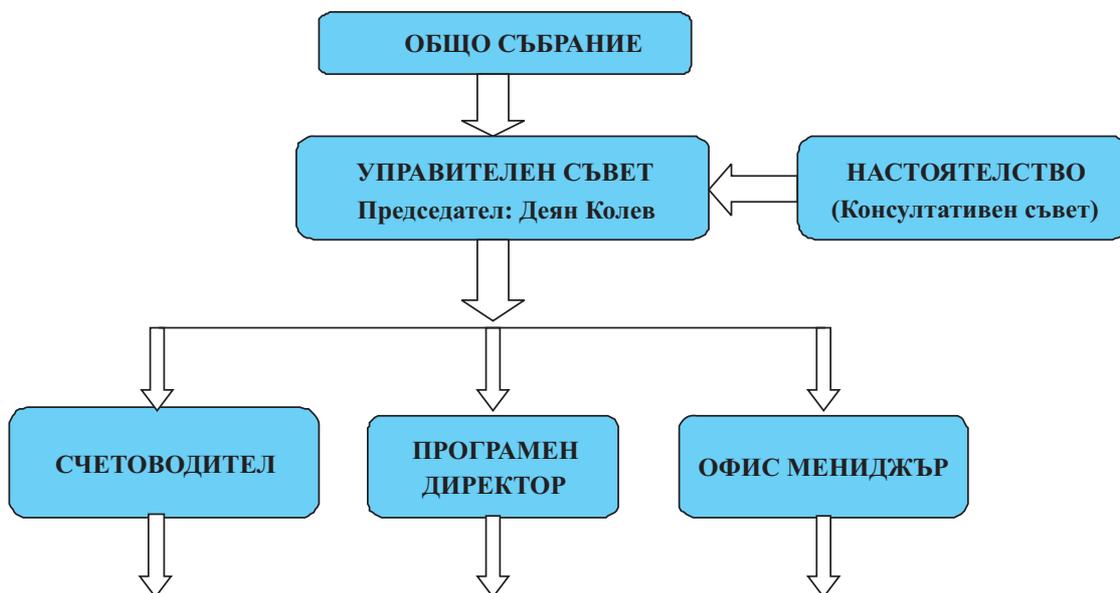
1. За да подпомогнем по-ефективно нашите партньори (училища, общини, местни организации, активисти), както и местните общности, с които работим.
2. За да реализираме ефективно дейности в цялата страна.
3. За да създадем мрежа, която да обединява усилията на хиляди роми и приятели на ромите – енергия, която може да завърти колелото на ромската интеграция.

Увеличаването на обхвата на работа доведе до увеличаване на служителите в организацията – 76 души (от които 40 на пълна заетост и 36 на половин работен ден). Гордост за „Амалипе” е, че нашите служители работят на трудови договори, спазвайки изискванията на трудовото законодателство. Работейки като екип, в който всеки изпълнява определена задача и подпомага останалите, хората от „Амалипе” допринесоха за успеха на започнатите инициативи.

Организацията разчита също така на над 180 доброволци, които системно се включваха в дейности и кампании: техният брой се увеличи двойно в сравнение с 2012 г. Организираните в доброволчески клубове, те станаха движеща сила и много често – инициатор и лице на повечето от проведените кампании. Младежи с тениски на „Амалипе” се превърнаха в символ на пробуждащото се желание за доброволна работа по обществено значими въпроси. Това, че ромската общност може да генерира доброволчество, е една от добрите вести, която донесоха клубовете на Център „Амалипе”.

Сто шестдесет и девет експерти и теренни работници от различни области бяха привлечени и също участваха в дейности на организацията. Колеги от местни ромски организации дадоха своя принос за добрата работа на Центровете за развитие на общността и Младежките доброволчески групи за толерантност. Експерти от Регионалните инспекторати по образование, Регионалните здравни инспекции и Регионалните дирекции „Социално подпомагане“ и десетки други експерти се включиха в дейности, организирани от „Амалипе” в цялата страна. Така обединихме усилията на роми и нероми, за да постигнем мисията на межкултурния диалог, толерантност и приятелство.

ОРГАНИЗАЦИОННА СТРУКТУРА

2

ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБРАЗОВАТЕЛНА ИНТЕГРАЦИЯ ПРЕЗ 2013 г.

Образованието е област, в която Център „Амалипе” работи от самото си създаване, като в своята дейност достига до училища, учители, родители и ученици от цялата страна. Основната ни кауза тук е да превърнем училището в място, където всяко дете може да намери себе си, място, където всяко дете да повярва, че може да бъде отличник, място, където да получи шанс да мечтае и да бъде човек!

Всяко дете може да бъде отличник! **Ако накараш едно дете да повярва, че може да успее и искрено да се стреми към това, то ти си успял да намериш ключа към успеха в неговото развитие – оттам нататък никой и нищо не може да му попречи да го постигне.** Това е основният подход, който Център „Амалипе” прилага в своите образователни дейности. Основен елемент от този подход е въвеждането на интеркултурно образование (с фокус върху въвеждането на часове по „Фолклор на етносите – ромски фолклор“), като средство за запазване и обновяване на културната идентичност на ромската общност, както и за взаимно опознаване и формиране на толерантност между децата от различни етноси. По този начин подпомагаме повишаването на качеството на образование и модернизацията на българската образователна система – интеркултурната перспектива е неделима част от този процес. От друга страна работим за това повече ромски деца и младежи да посещават училище: нашата мечта е всички ромски деца да завършват не само основно, но и средно образование, след което много от тях да продължат да учат в университети и колежи. Квалифицираните роми – среднисти и висшисти, са надеждната основа за това, което наричаме „интеграция“.

Успехите на Център „Амалипе“ в сферата на образованието са признати. Постигаме ги чрез изпълнението на няколко програми.

2.1. Програма

„Намаляване на отпадането на ромски деца от училище“

ПЕРИОД

януари 2010 – август 2013 г.. След това програмата бе продължена до юни 2015 г. чрез грант от Фондация „Тръст за социална алтернатива“.

ДОНОР

Фондация „Америка за България“

КАКВО

Програмата е мащабна инициатива, която систематизира и надгражда дългогодишния опит на Център „Амалипе“ и стотиците партниращи училища в сферата на образователната интеграция и въвеждането на СИП „Фолклор на етносите – ромски фолклор“. Основната ѝ цел е превенция на отпадането на ромските деца от училище в задължителна за обучение

възраст; разрешаване на проблема с големия брой отсъствия, ниския успех в училище, относително малкия процент роми, продължаващи своето образование в средни училища (гимназии), неучастието на ромски родители в училищния живот и в училищните структури на управление.

През учебната 2012–2013 г. в Програмата се включиха 173 училища.

ЗАЩО

Основната концепция на програмата е, че отпадането е педагогически проблем и са нужни педагогически средства за преодоляването му: социалните дейности не са достатъчни, а само допълващи. Необходима е промяна в цялостната училищна среда: промяна в използваните педагогически методи, в учебните програми, в организацията на учебния процес, във взаимодействието с родителите. Интеркултурното и интерактивното образование е най-добрата педагогическа основа за преодоляването на отпадането: пример за това са усилията на училищата, въвели СИП „Фолклор на етносите – ромски фолклор”.

Педагогическата концепция се основава на няколко принципа:

- **Всеки ученик може да бъде отличник.**
- **Поставяне на високи очаквания.**
- **Училището може да бъде привлекателно за всяко дете!**
- **Училището може да бъде добре функционираща система.** Добре организираното училище е най-сигурната гаранция за привличането, задържането и успеха на учениците. Добре организираното училище умее да приобщава и овластява родителите, има ресурси да предлага по-широк спектър от образователни възможности извън едносменното обучение в клас и прилага модерни педагогически методи на работа (вкл. интеркултурно и интерактивно образование).

КАК

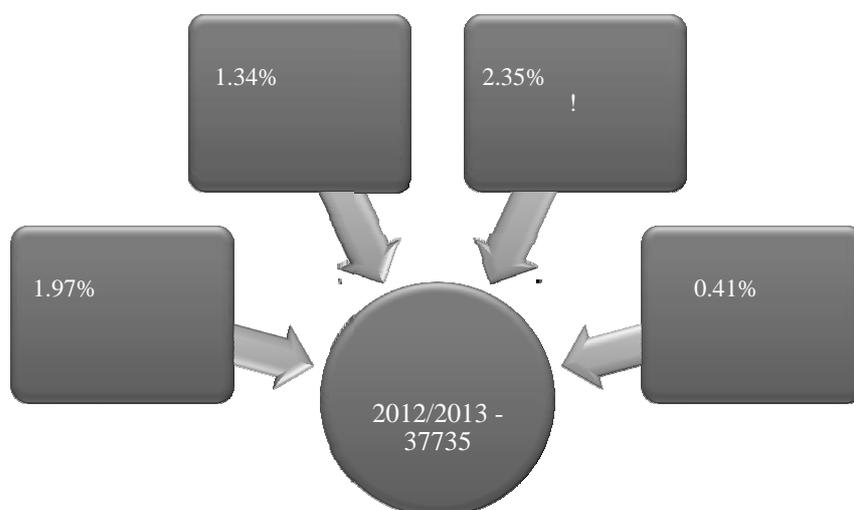
Един от основните подходи, използван в рамките на програмата, е „учители обучават учители”, т.е. използване на опита, натрупан до момента от училищата, работещи успешно за намаляване на отпадането на ромските деца от училище. За целта беше определена група от „базови училища”, които са натрупали опит и успехи в усилията за привличане и задържане на ромските деца в училище в рамките на програмата за въвеждане на СИП „Ромски фолклор” и други програми. Те подкрепят нови / пилотни училища в разработването и изпълнението на училищни програми за превенция на отпадането. Всяко от училищата, включено в Програмата, трябва да приеме своя Училищна програма за намаляване на отпадането, която да включва дейности за формиране на благоприятна среда с цел подкрепа за качествено образование и образователната интеграция на ромските деца. Всяка програма трябва да включва следните елементи:

- Обучение на всички учители за ефективна работа в мултиетническа среда, което се провежда от специално обучени учители (т.нар. „базови учители”).
- Въвеждане на интеркултурно образование: чрез СИП „Фолклор на етносите – ромски фолклор”, извънкласни форми, в часовете по предметите от задължителната подготовка.
- Дейности за овластяване и ангажиране на родителите: учредяване на активно училищно настоятелство и включване и на родители от ромски произход; създаване на родителски клуб от активни родители с цел ангажиране на родителите в решаването на проблеми, свързани с деца, застрашени от отпадане; организиране на общностни дискусии/ родителски лектории и „училище за родители” по наболели проблеми.

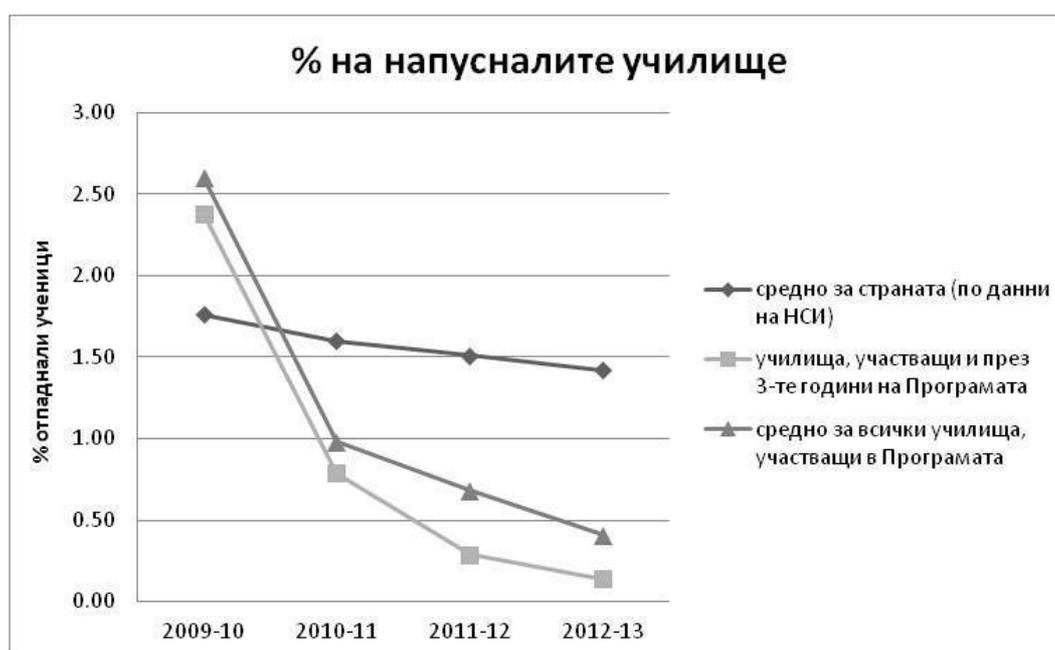
- Създаване на ученически парламент – с ученици от смесен етнически състав (там където е възможно) с цел активно включване на учениците в училищния живот; ангажирането и овластяването им за вземане на решения, касаещи техния престой в училище; подкрепа за застрашените от отпадане ученици.
- „Връстници помагат на връстници” (наставници): чрез тази практика ученици, които са постигнали добри резултати в училище, се включват като ментори/наставници на ученици, които имат проблем с отпадането (лош успех, безпричинни отсъствия по различни причини, проблеми с други ученици и др.).
- Индивидуална работа със застрашените от отпадане: изготвяне на профил за застрашените от отпадане деца; изготвяне на портфолио на всяко дете, изучаващо СИП „Фолклор на етносите”, в което се събират материали за работата и развитието на детето.

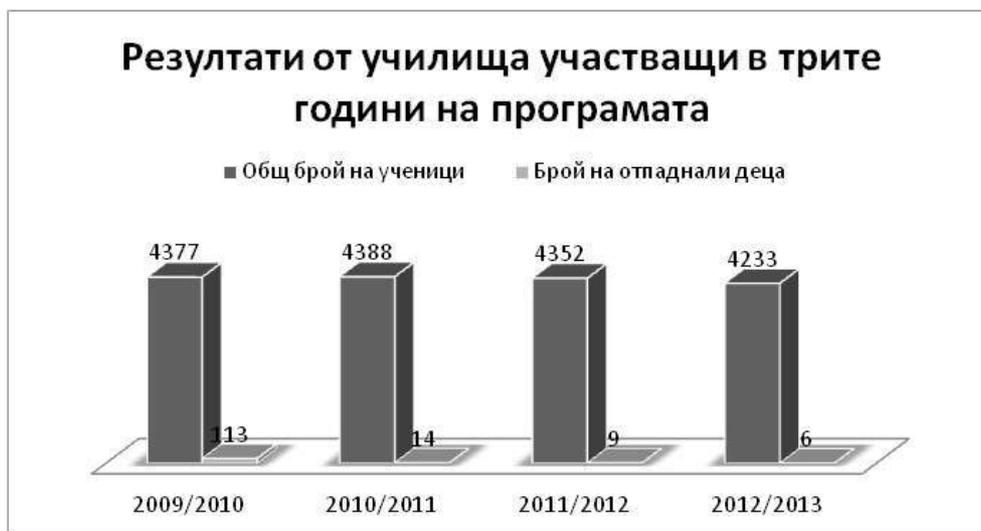
РЕЗУЛТАТИ

В края на учебната 2012/2013 година при общо 37 735 ученици, обучаващи се в училищата, включени в програмата, бяха постигнати следните резултати:

В резултат от интервенциите по програмата, нивото на отпаднали ученици в 173-те училища, участващи в нея, бе намален от 2.60% (среден процент за годината, предхождаща тази, в която съответното училище се е включило в Програмата) до 0,41% в края на учебната

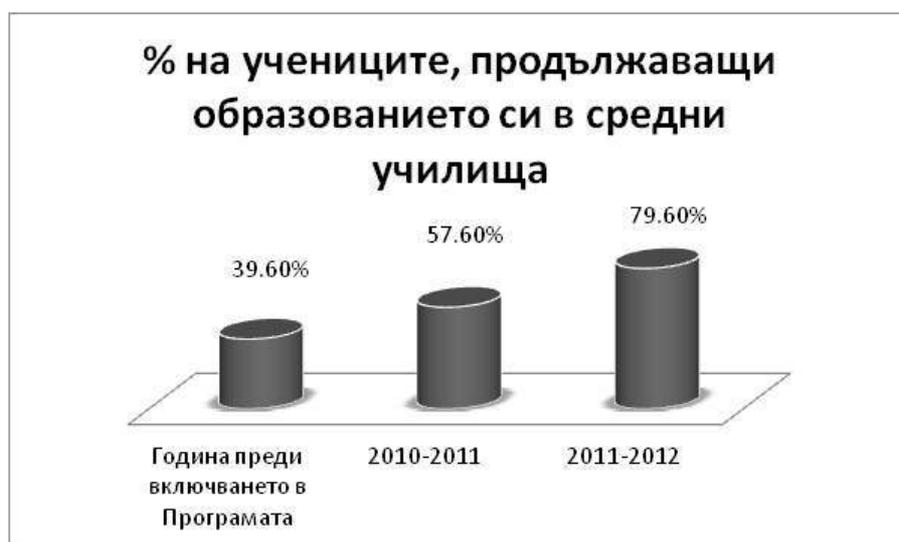

2012/2013 (157 отпаднали ученика). От тях само 14 са от рисковите класове (7 ученика от IV клас и 7 ученика от VII клас). А фактът, че само един от отпадналите ученици е от групите по „Фолклор на етносите – ромски фолклор”, показва безспорния принос на тези часове за привличането и задържането на децата в училище.

За трите години на Програмата учениците, „спасени” от отпадане, надхвърли 1100 деца.

Средният брой на отсъствията (включващ всички отсъствия – извинени и неизвинени) в училищата, включени в Програмата през учебната 2012/2013, спадна до 28,6 отсъствия на ученик, сравнено със 110, което е критичната граница, приета от Министерството на образованието. В същото време средният брой на отсъствия за ученик при тези, които посещават часове по „Фолклор на етносите – ромски фолклор”, е 15 (включващ всички отсъствия – извинени и неизвинени), което показва, че концентрираната намеса и дейностите по Програмата значително намаляват нивото на отсъствия.

Програмата оказва сериозно въздействие и върху броя на децата, продължаващи своето образование в гимназиална степен. Дейностите за постигане на тази цел са разнообразни: мотивационни кампании, съвместни инициативи със средните училища, срещи с успели ромски младежи и т.н. В резултат от това броят на учениците, продължаващи образованието си в средни училища след 8 клас, се увеличи двойно.

ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА ДРУГИТЕ

Изключително ползотворни, полезни и качествени срещи, на които всички научават по нещо и си тръгват готови за предизвикателствата, които ги очакват в училище. Благодарим на организаторите – Център „Амалипе”, за положителните емоции и заряд, които получаваме при всяка една среща с тях!

**Даниела Христова, ОУ „П. Р. Славейков”,
село Джулюница, обл. Велико Търново**

Посещенията на връстници от базови и пилотни училища внасят освежаващ елемент в училищния климат. Такива посещения са компонент от плана с дейности на всеки училищен проект. Съгласен съм за тяхното позитивно въздействие: от една страна носят позитивни емоции и въодушевление за учениците както от посрещащите, така и от гостуващите училища; от друга страна, посещенията допринасят за обмяна на опит. В нашето училище тази промяна доведе до подобряване на училищната среда и по-голяма мотивация сред учениците.

**Учител от Основно училище „Васил Левски”,
с. Видраре, обл. София**

Беше много забавно по време на посещенията на връстниците. Срецнахме много деца като нас. Отидохме и на фестивала „Отворено сърце“ във Велико Търново. Ще помня това цял живот.

**Невин Шукриева, ученик в ОУ „Христо Ботев”,
с. Каспичан, обл. Шумен**

2.2. Стипендиантска програма за ученици в гимназиална степен

КАКВО

За трета поредна година Център „Амалипе” реализира дейности за подкрепа на младежи в средни училища. Програмата за подкрепа на гимназистите се финансира от фондация „Тръст за Социална Алтернатива”. В рамките на програмата закупуваме пълен комплект учебници на подкрепените младежи, а на тези, които пътуват от други населени места, подsigуряваме карти за транспорт. За учебната 2013/2014 година 97 гимназисти бяха поканени на интервю, 81 от тях бяха подкрепени.

ЗАЩО

Една от основните цели на програмата е да подпомогне образованието в гимназиална степен на ученици, които са силно мотивирани да учат, но срещат сериозни финансови затруднения за това. В същото време, тъй като това не е социална програма, а програма, насочена към подпомагане на ромската образователна интеграция, задължително условие за включване на учениците в нея е те да се ангажират с дейности за мотивиране на други свои връстници за учене, подпомагане дейността на училищата, включени в Програмата на Център „Амалипе” за намаляване на отпадането на ромските деца от училище и други подобни дейности.

РЕЗУЛТАТИ

В края на изминалата учебна 2012–2013 година бяха подкрепени 73 гимназисти. Отчетохме, че 85% от учениците, включени в програмата, намалиха своите безпричинни отсъствия и станаха по-активни в училищните дейности. Като резултат 75% от тях подобриха своя успех и повишиха мотивацията за продължаване на обучението им занапред. Средният успех на участниците в програмата бе 4,00.

За учебната 2013–2014 година одобрените за подкрепа средношколци са 81. До този момент от изпратените от стипендиантите отчетни документи (служебни бележки, протоколи, попълнени таблици с дейности) се наблюдава повишаване на активността и ангажираността им. Видно е по-активно участие в организирани дейности в училище, по-висока ангажираност и отговорност към учебния процес, което се дължи на един от критериите на програмата, а именно – поддържане и повишаване на успеха през учебната година. Също така се наблюдава и намаляване на отсъствията от училище и готовност за съдействие и помощ на свои връстници. Всичко това показва, че програмата постига целите и резултатите са положителни. Изискванията на програмата допринасят за добрия успех на стипендиантите и редовното посещение в училище.

Повече информация за дейностите на подкрепените младежи е налична на <http://amalipe.com/index.php?nav=news&id=1799&lang=1>.

ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА ДРУГИТЕ

На вас, Център „Амалипе“ и Фондация „Америка за България“, много ви благодаря, че за изминалата 2012/2013 г. ми отворихте врати, подадохте ръка и шанс да продължа образованието си в девети клас, като ми предоставихте пълния комплект учебници за девети клас. Пак едно голямо БЛАГОДАРЯ! Продължавайте да бъдете все така толерантни и добри към децата на България, които искат да се развиват и успяват. Гордея се с вас!!!

Росен Ралчев, гр. Бяла Слатина

2.3. СИП „Фолклор на етносите – ромски фолклор“

КАКВО

От 2002 г. Център „Амалипе“ работи за въвеждане на интеркултурно образование в българското училище чрез СИП „Фолклор на етносите – ромски фолклор“. Чрез тази инициатива искаме да намалим отпадането на ромските деца от училище, като свържем училищната институция с ромската общност, да запазим и развием културната идентичност на ромските деца, както и да формираме толерантност и солидарност сред децата от всички етноси. По този начин целим да превърнем училището в център на местната общност.

ЗАЩО

Поради тези причини СИП „Фолклор на етносите – ромски фолклор“ се изучава не само от ромски, но също и от български и турски деца. Учебният процес е на български език, като учебните материали, които издадохме, представят богатството на ромския фолклор във връзка с фолклора на останалите етноси и в контекста на националната българска култура. За нуждите на програмата подготвихме и отпечатахме пълен комплект методи-

чески материали (учебни помагала, учебни тетрадки, книги за учителя, аудио и видеоматериали), които разпространяваме безплатно сред училищата, изучаващи този СИП.

Повече за целите на СИП „Фолклор на етносите в България – ромски фолклор” вижте на: <http://romaeducation.com/index.php/bg/sip-bg>

РЕЗУЛТАТИ

През учебната 2012/2013 година „Фолклор на етносите – ромски фолклор” изучаваха над 300 училища в цялата страна и над 5500 ученика (от български, ромски, турски произход) – под формата на СИП, извънкласна дейност (в рамките на проект УСПЕХ на МОН) или занимания по интереси. От тях 4162 ученика, изучаващи „Фолклор на етносите – ромски фолклор” бяха сред включените в Програмата „Намаляване на отпадането на ромски деца от училище”, като повечето от училищата сформираха над 2 групи.

Резултатите, които тези ученици постигнаха в рамките на учебната 2012/2013 г., недвусмислено доказаха необходимостта от интервенция като СИП „Фолклор на етносите – ромски фолклор” в българското образование. Средният брой на отсъствия за ученик при тези, които посещават „Ромски фолклор”, спадна до 15 (включващ всички извинени и неизвинени отсъствия по всички предмети), при 28,6 средно на ученик, включен в Програмата за намаляване на отпадането на ромските ученици от училище и сравнено със 110, което е критичната граница, приета от Министерството на образованието като показател за ученик в риск от отпадане. В допълнение, нивото на отпадане сред учениците, включени в СИП „Ромски фолклор” беше 0,02% – за цялата учебна година отпадна само един ученик, изучаващ „Фолклор на етносите – ромски фолклор”!

ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА ДРУГИТЕ

Благодарение на участието ми в СИП „Фолклор на етносите – ромски фолклор” аз се научих да слушам, да внимавам повече в час. Почти нищо не знаех за нашите традиции, а с мое участие направихме Календар на етносите. Толкова красиви са всички обичаи, а и си приличат с тези на българите. Интересно ми беше. Заобичах много танците, научих танци от трите етноса. Часовете ни минаваха в забавления, песни, танци, разкази, легенди.

Силвия Наскова, ученичка в ОУ „Христо Ботев”, село Камбурово

От две години преподавам „Фолклор на етносите – ромски фолклор” в СОУ „Цанко Б. Церковски”, с. Никола Козлево. Знаех, че тези часове са полезни и необходими. Но това, което виждам в децата – промяната, ентузиазма, желанието за работа и себеизява, просто надминава всякакви очаквания. Децата се променят. А хубаво е, че променят и околните, и нагласите им...”

Рефат Талиб, учител

2.4. Подкрепа за училищата

И през 2013 г. Център „Амалипе“ продължи да подкрепя училищата, с които работи, за привличане на по-голям финансов ресурс, който да подпомогне цялостната им работа. От 25 до 27 октомври 2013 година в хотелски комплекс „Лесопарка“ – гр. Лясковец, се проведе работна среща на образователния екип на Център „Амалипе“ и директори на училища, работещи по Програмата за намаляване на отпадането на ромските деца от училище. Срещата беше иницирана след подадени заявки за консултиране от 14 директори на училища от различни региони в страната във връзка с обявения от Фондация „Америка за България“ конкурс „Училище на бъдещето“. Директорите бяха консултирани от образователния екип на Център „Амалипе“ относно разработването на проектни предложения за участие в конкурса на Фондация „Америка за България“ за модернизация на учебната среда. Целта на проектите е да насърчат използването на съвременни образователни методи и технологии, които да подобрят постиженията и да повишат мотивацията на учениците и учителите. На срещата бяха обсъдени идеи за по-ясно формулиране на целите и дейностите по проекта, както и количествени и качествени индикатори за очакваните резултати. Тъй като приносът на Фондация „Америка за България“ трябва да бъде не повече от 75% от общата стойност на проекта, директорите споделиха затрудненията си в набавянето на останалите 25%. Идеите на консултантите за намиране на източници за набавяне на собствен финансов принос към проекта бяха посрещнати с благодарност от тях. В срещата взеха участие директорите на училищата от гр. Ямбол, с. Тишевица, гр. Берковица, гр. Каспичан, Никола Козлево, Върбица, Койнаре, Бохот, Бяла Слатина, Видраре, Джулюница и Победа. Консултациите продължиха по електронната поща до края на месеца.

През 2013 г. ЦОИДУЕМ също обяви конкурс за подкрепа на образователната интеграция. Този път специален фокус на конкурса беше създаването на модели за работа с родители; изработване на методика за работа с родители на деца и ученици от етническите малцинства; мотивиране на ромските родители за подкрепа на техните деца и ученици; включването на родители при изработване на училищни стратегии, планове и програми и участието им в Училищното настоятелство. Това даде възможност за разработване на дейности за подкрепа на един от основните компоненти на програмата „Намаляване на отпадането на ромските ученици от училище“ – включването и овластяването на родителите посредством родителски клубове/ настоятелство или лектории. Център „Амалипе“ отново подкрепи училищата, с които работи, чрез насоки за кандидатстване и методическа подкрепа за разработването на проектните предложения. Над 10 от училищата, с които Център „Амалипе“ работи, спечелиха проекти в рамките на конкурса.

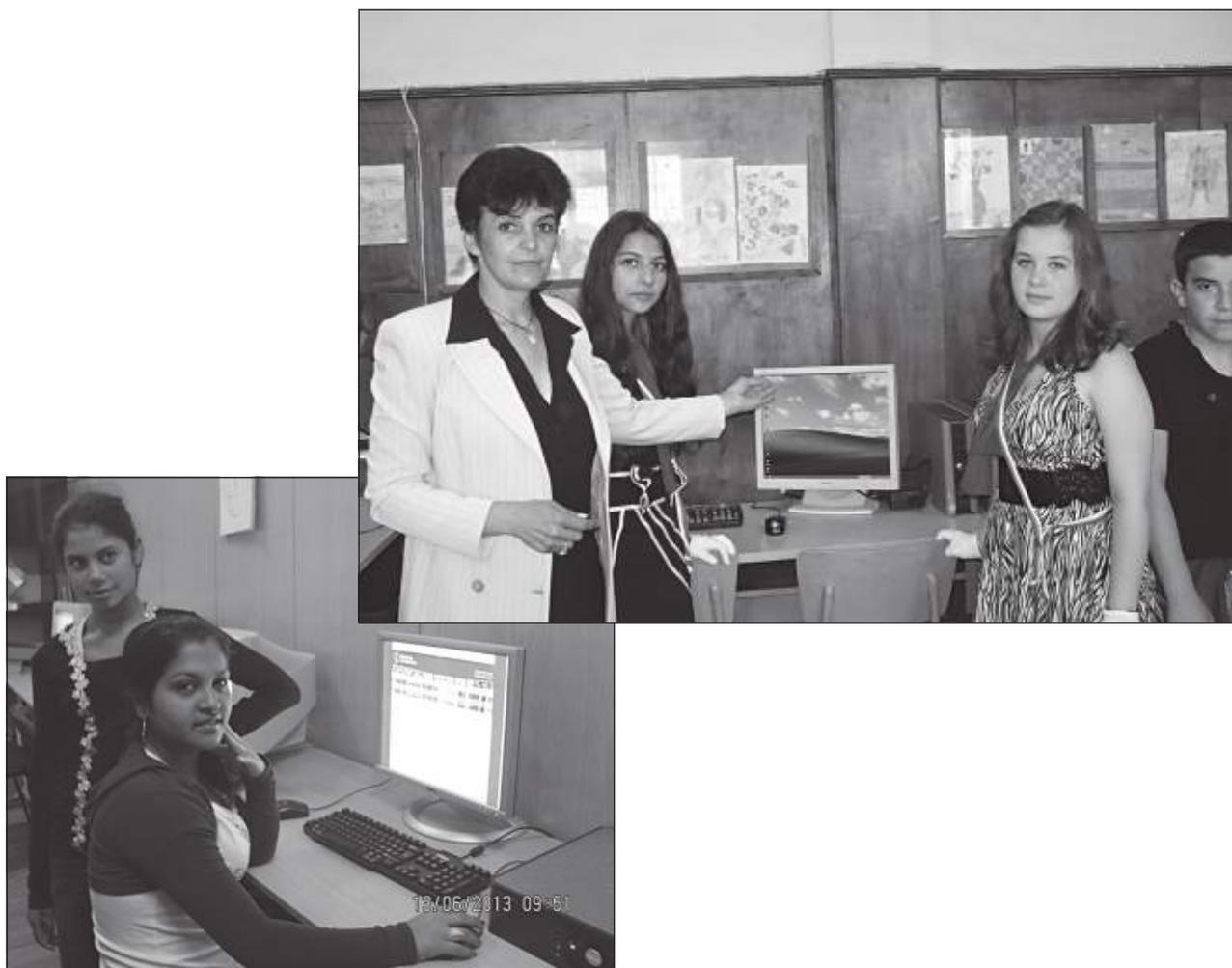
Паралелно с това екипът на „Амалипе“ насърчава училищата да продължат дейности си за ограмотяване на възрастни, защото това е и допълнителен начин за включване на родителите в училищния живот. 31 от училищата, с които Център „Амалипе“ работи през учебната 2012/2013 г., се включиха в проект „Нов шанс за успех“.

Делегираните бюджети се оказват недостатъчни за обновяване на материално-техническата база на училищата с малък брой ученици. Голяма е необходимостта от компютри, без които съвременен образователен процес е почти невъзможен. В помощ на училищата, чрез Център „Амалипе“, се отзова дарител – община Лозана, Швейцария чрез Българо-Швейцарската търговска камара. Само през 2013 г. дарение от компютърни конфигурации

получиха 72 училища. Голяма част от тях оборудваха кабинети, в които по интерактивен начин провеждат заниманията по „Фолклор на етносите – ромски фолклор” и други предмети от учебната програма. Дарените компютри подпомогнаха работата на родителските клубове и ученическите парламенти. Неоспорим факт е значението на осигурената техника за добрите резултати, които постигнаха училищата в образователната програма „Намаляване на отпадането на ромските деца от училище”, дейностите по която се реализираха с финансовата подкрепа на Фондация „Америка за България”.

Дарените компютри бяха използвани и за разширяване и осъвременяване на дейността на модераторите от Центровете за развитие в общността, създадени към Център „Амалипе”, младежките клубове по Програма „Младежта е толерантна”, както и други наши партньори, представители на неправителствения сектор, които получиха 34 настолни компютъра.

Център „Амалипе” изразява своята благодарност към община Лозана (Швейцария) и Българо-Швейцарската търговска камара и оценява помощта, която ни е оказана за подобряване на качеството на образование в училище и за развитието и информираността на общността. Пълната информация за дарените компютри и списък на училищата, организациите и институциите, получили компютри, може да бъде намерен на страницата на Център „Амалипе”.

3

ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И ЗДРАВНА ИНТЕГРАЦИЯ ПРЕЗ 2013 г.

Достъпът до качествени здравни услуги продължава да бъде предизвикателство в условията на здравна реформа, продължила по-дълго и от най-песимистичните прогнози. Най-голямото предизвикателство обаче остава за лицата, принадлежащи към етнически малцинства, особено за ромите, живеещите в селски райони, далеч от общински или областен център. В допълнение, предоставянето на качествени здравни услуги в ромската общност също среща сериозни проблеми – както в селските райони, така и в големите ромски градски квартали (гета).

Друг немаловажен проблем е липсата на здравна осигуреност сред ромското население поради невъзможност за редовни вноски за здраве, както и поради ниска здравна култура. В резултат, тъй като много роми не са здравноосигурени, те не могат да ползват здравни услуги, освен в спешни случаи.

Поради тези причини и през 2013 г. Център „Амалипе“ инициира или участва в дейности, инициирани от наши партньори, имащи за цел подобряването на здравния статус на ромската общност.

3.1. Програма „Превенция и контрол на ХИВ/СПИН“ Компонент 7 : „Намаляване на уязвимостта към ХИВ на младите хора в най-голям риск чрез увеличаване обхвата на услугите и програмите, насочени към младите“

ДОНОР

Министерство на здравеопазването; Глобален фонд за борба срещу СПИН, малария и туберкулоза.

ЗАЩО

Нуждата от това Център „Амалипе“ да осъществява дейностите по Компонент 7 на територията на област Велико Търново се наложи от факта, че здравната култура на младите хора в сферата на сексуалното здраве е много ниска. Факт е, че повечето младежи, които живеят в неурбанизирани селски райони, имат значително по-ограничен достъп до качествено образование, а младежите от традиционните ромски групи смятат темата за сексуалността за табу и за нея вкъщи не се говори.

КАКВО

Център „Амалипе“ работи по Програмата за превенция и контрол на ХИВ/СПИН на Министерство на здравеопазването и нейния Компонент 7 от началото на 2010 година. Дейностите и услугите на Програма „Превенция и контрол на ХИВ/СПИН“ са организирани в девет компонента. Тази организация има за цел да осигури изпълнението на интегриран и

балансиран подход за борба срещу ХИВ/СПИН чрез превенция, диагностика, лечение, грижи и подкрепа за хората, засегнати от заболяването. Компонент 7 работи за намаляване на уязвимостта към ХИВ на млади хора в най-голям риск (14-25 г.) чрез увеличаване на услугите и програмите, насочени към младите хора.

КАК

В рамките на Компонент 7 на Програмата работят 18 НПО в различни градове на България. Към тях функционират младежки доброволчески клубове за превенция и контрол на ХИВ/СПИН. Такъв съществува и във Велико Търново към Център „Амалипе”. Дейностите на доброволците се състоят в провеждането на информационни **кампании**, целящи да достигнат възможно най-много млади хора и да се разпространят здравно-образователни материали и презервативи. Друга основна дейност на доброволците е **работата на терен**. Работата на терен (Аутрийч) се състои в достигането на млади хора в естествената им среда, консултирането им относно сексуално предавани инфекции, ХИВ/СПИН, методи за предпазване от нежелана бременност и мотивиране за изследване в КАБКИС. Доброволците провеждат и **обучения** по сексуално и репродуктивно здраве. Те работят по метода „Връстници обучават връстници”, като предават наученото от тях на другите млади хора. Доброволците също преминават обучения, водени им от обучители – професионалисти в дадените сфери.

Дейностите, които са в рамките на Компонент 7 на Програмата включват: работа на терен сред млади хора в риск; поддържане на екип от обучители на връстници; поддържане на клуб/център за обучители на връстници и предоставяне на информационни материали и материали за безопасни сексуални практики; достигане до максимален процент сред младите хора в риск в региона, като всеки е достигнат поне веднъж; насочване на млади хора в риск над 16 години за тестване за ХИВ, мотивиране за ограничаване на рисковото поведение;

РЕЗУЛТАТИ

Според обобщените ни данни за 2013 година достигнатите на терен са 961 души, а по време на кампании – 7640. По време на кампанийните дейности, работа на терен и обучения са раздадени 23 823 презерватива и 4411 здравно-образователни материала. В различни обучения по темите на сексуалното и репродуктивно здраве са обучени 127 младежи на възраст 14-25 години.

3.2. Програма за роми-студенти по медицина: застъпническо обучение и други дейности, които „Амалипе“ извършва със студентите

ДОНОР

Проект Ромско здравеопазване на Фондация „Отворено общество” – Будапеща

КАКВО

Стипендиантска програма за студенти от ромски произход в медицинските университети и колежи вече пета година предоставя възможност на млади, образовани и силно мотивирани младежи от ромски произход да развиват своите знания и професионален опит в сферата на здравеопазването.

През 2009 г., която бе пилотна за програмата в България, бяха подкрепени общо 23 студенти в Медицински университети и колежи. През втората година подкрепените студенти достигнаха 57. През академичната 2011/2012 г. 80 младежи получиха подкрепа за своето обучение по медицина и други медицински специалности, а през 2012/2013 г. – 77 младежи. Студентите участници в програмата през 2013/2014 г. са 64.

ЗАЩО

С изпълнението на програмата инициаторите, Проект „Ромско здравеопазване“ на Институт „Отворено общество“ – Будапеща, и Стипендиантската програма на Ромски образователен фонд – Будапеща, в тясно сътрудничество с Институт „Отворено общество“ – София, целят да се подобри качеството на предоставяните здравни грижи и да се преодолеят проявите на дискриминация в системата на здравеопазването чрез предоставяне на примери за подражание, които да мотивират младите роми да се насочат към кариера в здравеопазването.

КАК

Програмата, която е първата по рода си в региона програма за подкрепа на медицинското обучение и образование на млади и амбициозни роми, е изградена от няколко взаимно подсилващи се компонента:

- стипендии за студенти във висши медицински училища, професионални училища и колежи, както и за лекари-специализанти, които покриват таксите за обучение и разходите за издръжка;
- наставничество на стипендиантите от страна на наставници/ментори;
- обучение в застъпничество както на стипендиантите, така и на наставниците;
- публично представяне и популяризиране на програмата.

Партньор в програмата през всички години на прилагане в България е Център за междуетнически диалог и толерантност „Амалипе“, изпълняващ компонент застъпничество, централното събитие на който е Летен лагер по застъпничество. Ежегодно той събира всички студенти, участници в програмата.

Традиционно, през лятото на 2013 година се проведе обучение по застъпничество в сферата на ромското здравеопазване. Десетки ромски студенти и кандидат-студенти по медицина и медицински специалности участваха в обучението. В него освен младежите се включиха и техни преподаватели и ментори от различни медицински университети и колежи от цялата страна.

Целта на обучението бе да запознае младежите с историята и културата на ромите в България, с основните документи за интеграция на ромите (с акцент върху документите в сферата на здравеопазването), като по този начин повиши чувствителността на обучаемите към усилията за подобряване на здравния статус на ромската общност.

По традиция обучението комбинираше теоретични и практически дейности, в които студентите научаваха нови неща, работеха на терен и участваха в допитване до общността, което целеше да оцени достъпа до здравни услуги на хората, живеещи в села на територията на област Велико Търново.

Като част от теренната работа студентите посетиха град Котел и град Раднево, където проблемите в достъпа до здравеопазване са предизвикателство вследствие на неуспехите в реформата на болничната помощ, която закри редица общински болници.

Заклучително събитие като част от обучението беше застъпническа конференция „Не сме безлични, нито безразлични”. Тя се проведе в Областна управа Велико Търново. Конференцията събра представители на Министерство на здравеопазването, РЗОК, РЗИ, Български лекарски съюз, общини, Асоциация на общинските болници, Национална пациентска организация, организации на студенти медици от страната, и, разбира се, самите студенти, които представиха своите виждания за проблемите в здравеопазването.

В докладите си по време на събитието ромските студенти по медицина поискаха повече места за специализация, увеличени средства за превенция и образователни програми, а също равен достъп на етноса до здравното обслужване. Студентите също така отправиха критика към екипите на Спешна помощ, които закъснявали при повикване в ромските махали.

Предложени бяха и промени в здравното осигуряване... Със своя професионализъм, конкретни и добре аргументирани предложения ромските студенти впечатлиха всички присъстващи. Д-р Ангел Кунчев – Главен държавен здравен инспектор, определи Стипендиантската програма като една от най-успешните практики в сферата на ромското здравеопазване.

ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА ДРУГИТЕ

Ако във всяка област има един ромски център като “Амалипе” във Велико Търново, който работи активно по здравното огромяване на малцинствата в района, здравната култура на ромите ще бъде по-добра и медицинските проблеми ще се решават по-добре.

**Д-р Ангел Кунчев,
Главен държавен здравен инспектор**

3.3. Застъпничество за продължаване на Програмата за роми – студенти по медицина

КАКВО

През 2013 г. Център „Амалипе” продължи застъпническите усилия за продължаване на Програмата за роми, обучаващи се в медицинските университети

ЗАЩО

Тъй като успехът и ползите от Програмата са безспорни и признати от всички заинтересовани страни (вкл. от Министерство на здравеопазването), а нейното финансиране от Ромския образователен фонд и Институт „Отворено общество” приключи през 2013 г., наложително бе да се намери източник на подкрепа, който да ангажира българското правителство.

КАК

През 2011 и 2012 г. Център „Амалипе” организира застъпнически конференции и форуми, чрез които бе постигнат консенсус. Програмата за роми, обучаващи се в медицинските университети, да бъде продължена чрез средства от Норвежкия финансов механизъм, управлявани от Министерство на здравеопазването. Заинтересованите страни – Министерски съвет, Министерство на здравеопазването и Посолство на Кралство Норвегия, дадоха съгласието си за това.

РЕЗУЛТАТИ

През ноември 2013 г. бе подписано споразумението за компонент „Здравеопазване“ от Норвежкия финансов механизъм в България. В него се предвижда близо 800 000 евро да бъдат използвани за финансиране на Програмата за ромски студенти, обучаващи се в медицинските университети през следващите 2 години. Програмата ще бъде финансирана във всичките ѝ основни компоненти – стипендии, менторство и застъпнически лагер. За целта ще бъде обявен конкурс за изпълнител, което се очаква да се случи през първата половина на 2014 г.

ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА ДРУГИТЕ

„Съвместната работа с Амалипе, не само в рамките на Обучението по застъпничество винаги е динамична и водеща до устойчиви резултати в проблемните области, в които работи организацията. Обучението по застъпничество в сферата на здравеопазването през 2013 година премина както винаги много динамично. Това, което много ми харесва е, че летния лагер по застъпничество е само една от много дейности, в които ние студентите можем да се включваме.“

**Христина Велчева, 29 г. от София,
Медицински университет – София**

„За мен участието в събития, организирани от Център Амалипе, не само Обучението по Застъпничество, винаги са очаквани с нетърпение и се включвам с голямо желание. Като стипендиант по Програмата за подкрепа на студенти по медицина от ромски произход, очаквам с нетърпение всяко лято участието си в летния лагер по застъпничество. Благодарение на него научих много нови неща за ромската общност, за проблемите ѝ отблизо, както и начините за решаването им.“

**Мирослав Ангелов, 27 г. от София,
студент в специалност „Медицина“
на Медицински университет – София**

3.4. Мониторинг на здравните услуги на местно ниво

ПЕРИОД

януари 2013 г. – юли 2015 г.

ДОНОР

Фондации „Отворено общество“ – Ню Йорк и Будапеща

ЗАЩО

Програмата стартира в началото на 2011 година и вече три години работи за подобряване на достъпа до здравеопазване на ромите и останалите уязвими групи в селските райони. Това е инициатива, чиято обща цел е да се въведе **общностният мониторинг на здравните услуги** в малцинствени етнически общности в България, за да се засили застъпничеството „отдолу нагоре“, което ще даде възможност на местните общности да участват в политиката и процесите на управление на местно ниво, подобряването на здравните услуги

и подобряване на здравния статус на ромите и другите етнически групи в дългосрочен план. През 2013 г. беше постигнато разширяване на модела и в други общини, описано по-долу.

КАК

Моделът следва методологията на общностен мониторинг чрез т. нар. „**анкета в общността**” (**community inquiry**), включваща периодично (два пъти в годината) допитване до местните общности за здравните услуги, които получават, и тяхното качество. Ние допълнихме това с още два елемента. Първият е **общностната мобилизация и изграждане на групи от активисти в общността**, който предшества анкетата. През изминалите години програмата постигна целта да се разработи, тества, оцени и приложи механизъм за **мобилизиране на местната общност** в седем различни населени места на територията на общините Велико Търново, Горна Оряховица и Павликени. Резултатите показват, че методът работи успешно за мобилизирането на местните общности около проблеми на здравето и здравеопазването.

Вторият елемент са **застъпнически дейности** пред местните и регионалните здравни институции, както и кампании в общността за повишаване на здравната култура. Всички дейности са съпътствани от работа с младежки и женски групи, което е важна част и от общностната мобилизация и от застъпничеството.

Допълнителна цел беше да се създадат предпоставки за по-нататъшно **разширяване на модела в други общини** и региони в България. Така две нови организации – нашите партньори от СНЦ „Свят без граници” и Сдружение ЛАРГО, започнаха да прилагат общностния мониторинг на здравните услуги в Кюстендил и Стара Загора, подкрепени методически от екип на Център „Амалипе”. Това е показателно за факта, че разработеният и тестван модел в област Велико Търново и създаденото ноу-хау може да бъде мултиплицирано и в други региони.

Нашият екип търсеше и търси хора с гражданска позиция, с потенциал, които са готови да работят за здравето на своята общност и които вярват, че нещата зависят от самите тях, от тяхното лично участие и гражданска активност. Тези хора стават общностни модератори, местни модератори или доброволци, реализиращи общностния мониторинг на местно ниво.

КАКВО НАПРАВИХМЕ

През 2013 година разширихме програмата в още три общини – Стражица, Кнежа и Долна баня (от м. октомври), като продължихме дейностите и в общините В. Търново и Павликени. Освен двата нови региона, в които започва да се прилага здравният мониторинг, Център „Амалипе” разшири и мрежата от населени места в област Велико Търново и Централна Северна България. Така програмата се прилага в кв. Калтинец (град Горна Оряховица), с. Леденик, с. Водолей (община Велико Търново), с. Батак, с. Върбовка, с. Стамболово и град Бяла Черква (община Павликени), с. Еница, с. Бреница и град Кнежа (община Кнежа, област Плевен), с. Камен, с. Виноград, с. Добри дял (общините Стражица и Лясковец) и град Долна баня (област София).

Първата ни задача в новите населени места бе да подпомогнем малки инициативи от местно значение, които да доведат до мобилизиране на общността и които да накарат хората да повярват в собствените си сили и възможности. Това бяха различни спортни и културни дейности на местно ниво.

От началото на 2013 година се проведеха две проучвания по метода „допитване до общността”. Това включва анкетиране буквално от къща на къща и има за цел да се оцени

достъпа до здравеопазване на запитаните жени и как те оценяват качеството на някои от здравните услуги. Някои от въпросите касаят **здравноосигурителния статус, женското и детско здравеопазване, достъпа до спешна, болнична и първична медицинска помощ.**

В първото проучване през 2013 г. участваха 475 респонденти, а през второто – 593 (жени на възраст между 16 и 55 години), а анкетирането се проведе от близо 30 доброволци, които бяха предварително обучени за работа с анкетните карти и с проблематиката.

И през 2013 година се наблюдава негативната тенденция за висок процент на здравно неосигурените жени – приблизително половината от запитаните нямат здравна осигуровка. Така например от всички 475 анкетиранни през юли 2013 година, 247 жени не са здравноосигурени. В същото време положителна тенденция е, че 431 жени от същия брой запитани казват, че имат личен лекар, а само 43 нямат.

Негативен сигнал по отношение на достъпа до първична медицинска помощ показват същите резултати – 232 от всички запитани жени имат лекар в населеното си място 2-3 пъти седмично, а 126 – само веднъж в седмицата. Запитаните, в чието населено място има общопрактикуващ лекар всеки делничен ден от седмицата, са само 107 от всички запитани.

Друга тревожна тенденция, която излиза като резултат от проучването, е изключително затрудненият достъп до спешна медицинска помощ. Проучването там показва, че 228 от запитаните казват, че при повикване на линейка диспечерите ги питат дали имат здравна осигуровка.

За целите на програмата в проектните населени места Център „Амалипе” разкри **местни клубове за развитие на общността**, чиято дейност се координира от общински Центрове за развитие на общността, ситуирани в съответните общински центрове. Центровете работят по проблемите на общностната мобилизация и подпомагат процеса, при който проблемите на отделните индивиди да бъдат идентифицирани като общностни проблеми, което е първата стъпка по атакуването на такива въпроси.

Друга основна цел на общностния мониторинг на здравните услуги е да се насърчи взаимодействието на местните хора със здравните власти на местно ниво, като това включва общопрактикуващите лекари и зъболекари, болниците, Регионалната здравна инспекция и центровете за спешна медицинска помощ, защото гражданите са тези, които трябва да държат отговорни институциите за качеството и достъпността на здравното обслужване. В това отношение през изминалата година бяха постигнати значителни успехи. Проведоха се редица съвместни дейности и публични събития, които бяха организирани от местните хора и здравните институции в съответните села и общини. Съвместните събития между жителите и здравните власти от precedent станаха традиционни и част от общностния живот.

РЕЗУЛТАТИ

Усилията на местните активисти за подобряване на достъпа до здравни услуги вече дават своите резултати. Така например в с. Леденик и други села на Великотърновска област личните лекари спряха да вземат нерегламентирани такси за издаване на удостоверение, че децата са имунизирани, като това стана след намесата на местните модератори от ЦРО – В. Търново. Подобни примери бяха идентифицирани и в община Павликени. В селата Леденик и Водолей бе назначена медицинска сестра към училищата. Също така пример за успехите са и резултати в община Павликени. Така например местните модератори работят по посока на обвързване на местните планове за интеграция на ромите (като част от Националната стратегия на Р България за интегриране на ромите) с дейности в сферата на здравеопазването. Едно от конкретните неща, които жители на с. Батак поискаха от общината, беше

ремонт и възстановяване на стоматологичен кабинет в селото, какъвто там отдавна няма. Тази инициатива търпи развитие и се очаква ремонтът на кабинета да започне през 2014 г. Това са малки, но много важни за хората успехи на местните групи.

Благодарение на работата на общностните модератори съвместно с различни лекари и представители на здравните власти, редица специалисти започнаха да провеждат групови срещи с общността с цел профилактика на значими заболявания – онкологични, нефрологични, офталмологични, инфекциозни и др. Това е сигнал за висока степен на общностна мобилизация и засилено взаимодействие на местните хора със здравните власти.

Всяко ново допитване до общността регистрира подобрене на качеството на предоставяните здравни услуги и особено увеличаване на взаимодействието между местните хора и здравните институции. С голяма степен на сигурност можем да твърдим, че това се дължи на предприетите действия в рамките на проекта, а не толкова на цялостното подобряване на здравните услуги или достъпа до здравеопазване в България.

ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА ДРУГИТЕ

Вече втори мандат съм кмет в гр. Бяла черква и до този момент е немало толкова раздвижване сред местната малцинствена общност по отношение на здравната култура. Благодарение на Център „Амалипе” и на модератора в Местния клуб за развитие се забелязва една ангажираност от страна на общността, една заинтересованост към личното здраве и здравето на децата. Аз като градоначалник винаги съм подкрепяла и ще подкрепям кампаниите и инициативите на организацията, защото е за благо на моите съграждани.

**Албена Тодорова,
Кмет на град Бяла Черква, община Павликени**

Поздравления за благородната работа на организацията. Благодарение на модераторите към Център „Амалипе” сега съм жив. Те са хората, които ме насочиха навреме да се излекувам и успех с тяхна помощ и съдействие. Нека има такива организации и хора, които да помагат на други, нуждаещи се от помощ.

**Димитър Йосифов,
с. Върбовка, община Павликени**

4

ОБЩНОСТНО РАЗВИТИЕ И СОЦИАЛНИ УСЛУГИ В РОМСКА ОБЩНОСТ

Общностното развитие е подход, който Център „Амалипе” прилага във всички свои дейности. С цел структуриране на усилията за ускоряване на развитието на ромската общност от 2011 г. организацията разработи специално ноу-хау – Центрове за развитие на общността, систематизирайки натрупания опит на различни видове общностни центрове, създавани от множество различни организации. През 2013 година на територията на страната с голям успех и ентузиазъм работеха единадесет Центъра за развитие на общността – в общините Пещера, Нови Пазар, Етрополе, Бяла Слатина, Камено, Павликени, В. Търново, Стражица/Лясковец, Долна Баня, Кнежа и Раднево. Към тях бяха сформирани Местни клубове за развитие на общността, както и доброволчески групи, които помагаша да бъдат активизирани и най-уязвимите части на ромската общност.

Дейността на Центровете за развитие на общността през 2013 г. протичаше в рамките на два различни проекта.

4.1. Проект: „Крчка напред – овластяване на младите хора и жените от местната ромска общност“

ДОНОР

Генерална дирекция “Правосъдие” на Европейската комисия в рамките на програмата Дафне III.

ЗАЩО

За да се даде възможност за **повишаване капацитета на ромската общност на местно ниво** (със специален фокус върху младите хора и жените от ромската общност, тъй като тяхното овластяване е в основата на процеса на промяна на местно ниво). Акцент в проекта е създаването на Женски и Младежки групи, като неформален механизъм за подкрепа, които да работят не само в общинския център, но и в околните населени места. Чрез създаването на тези групи ще се засилят и укрепят създадените структури за подкрепа на развитието на общността.

ЦЕЛ

Основната цел е овластяване на младите хора и жените от местните ромски общности, както и активизиране на местните общности за участие в процесите, които ги засягат. Активните общности са необходима предпоставка за ускоряване на процеса на модернизация на ромите и за запазване / обновяване на ромската идентичност. Активните общности също така са задължителни за успеха на ромската интеграция.

Освен това проектът си поставя като цел да **разшири ноу-хау от 2011/2012г. – дейността на Центровете за развитие на общността и общностните модератори – до всеобхватен модел** чрез добавяне на някои допълнителни дейности и елементи – местни клубове, доброволчески групи и др. Допълнителна цел е да бъдат създадени предпоставки за по-нататъшно разширяване на модела в други общности и региони в цяла България през следващите години.

ПОДХОД И ДЕЙНОСТИ

През 2011 година бяха разкрити 6 Центъра за развитие на общността на територията на България – в общините Пещера, Нови Пазар, Камено, Етрополе, Бяла Слатина и Павликени. Във всеки Център работят двама общностни модератори.

През 2013 година към общинските Центрове бяха създадени допълнително още 15 Местни клубове за развитие, в по-големи населени места на общините, с преобладаващо ромско население. Дейността на местните клубове се организира от един местен модератор, който работи в съответната ромска общност.

На ниво общински център и към всеки от местните клубове за развитие функционират по една лидерска, младежка и женска групи.

Основен подход е теренната работа на местно ниво чрез мобилизиране на ресурсите на самата общност. Центровете и местните клубове за развитие на общността работят в посока подкрепа на усилията на местната ромска общност, насочени към развитие на механизми за самоорганизация и взаимопомощ. Допринасят за развитие на умения у децата, младите хора и жените от местната ромска общност за създаване на защитена среда, в която да изградят ресурс за самоорганизиране, самопомощ и подкрепа, за повишаване на собствените възможности за справяне с традиционни практики като ранни бракове, ранна бременост и отпадане от училище.

В тази връзка важна част от дейностите на Центровете за развитие на общността и Местните клубове са насочени към организиране на местната общност за публично обсъждане на въпроси по отношение на:

- Равенството между половете и професионалната реализация на ромските жени.
- Ролята на ромската жена и осигуряване на равни шансове за социална и трудова реализация.
- Правата на жените и правата на децата.
- Насърчаване на младите хора и жените от местната ромска общност към по-активна позиция в обществения и политически живот.
- Обсъждане на местни и национални политики по отношение на мерките за интеграция

РЕЗУЛТАТИ

- Създадени 21 Младежки групи за работа с младите хора от местната ромска общност в общо шест общини в страната. По този начин са активизирани над 500 млади хора.
- Създадени 21 Женски групи в шест общини на страната и в тях участват над 200 жени.
- Създадени са Лидерски групи с общ брой участници 224 души.
- Проведени са обучения за повишаване на местния социален капацитет с местни активисти на територията на 21 населени места в общо шест общини. Общия брой участници е над 400 души.
- Проведени са 10 кампании за повишаване на информираността за достъп до здравни, социални и образователни услуги на ромски младежи и жени. Обхванати са 2500 души.

- Проведени общностни дискусии, с участието и на представители на местната власт и държавни институции по социални, здравни и образователни въпроси – участвали в обсъжданията 1200 души от местната ромска общност.
- Изготвени профили на 21 населени места, с цел изготвяне и планиране на дейности, насочени към повишаване на местния социален капацитет.
- Изготвени и внесени предложения към шест Общини, за включване на конкретни дейности, които да се заложат в Общинските планове за изпълнение на НСРБИР.
- Създадени шест междуинституционални екипи на общинско ниво.
- Върнати в училище 27 отпаднали ромски ученици.
- Успешно задържани в училище 59 деца.
- 75 възрастни роми записани в училище, за да продължат своето образование.
- Успешно разрешени 29 случая на заплахата от ранна женитба.

ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА ДРУГИТЕ

Няма ревност от страна на социалната служба, помагаме си с общностните модератори и така трябва да продължи нашата съвместна работа. Техният фокус на работа трябва да продължи да не е в единичните случаи, а в общностната работа! Въпреки че имаме някои услуги като Центрове за обществена подкрепа (ЦОП), то тези центрове и техният фокус е насочен към индивидуалния случай, а не към развитие на общността... така че общностните модератори в момента са единствените, които правят общностна дейност. Те трябва да са повече и още по-структурирани в бъдещите си действия.

**Началник на отдел „Закрила на детето” в община,
където има създаден център**

Колегите работят по конкретни дейности в Основното училище „Христо Смирненски” и в още няколко училища: „Христо Ботев” в града, професионалната гимназия, училищата в селата Попица, Търнава, Търнак, Габаре. При организирането на съвместни инициативи, винаги се отзовават. За 8 април – денят на ромите, беше организиран празник „Бързи, смели, сръчни” на стадиона, изложба, цяла седмица имаше инициативи. Тяхната работа е повече от необходима, защото хората имат нужда да се вижда, че нещо се прави. Работата на терен с младите майки, беседи за ранното раждане, беседи за инфекциозните болести също е от съществено значение и този тип работа трябва да продължи.

Фокус група със служители в община Бяла Слатина

4.2. Проект: „Насърчаване на социалното включване на младите хора в маргинализирани групи на ромската общност в селските райони“

ДОНОР

ГД „Заетост” на Европейската комисия в рамките на Програма ПРОГРЕС.

ЗАЩО

Проектът беше двугодишна инициатива, финансирана от Европейската комисия в рамките на Програма ПРОГРЕС. Той се изпълняваше от октомври 2011 година до септем-

ври 2013 година в България, Румъния и Македония от ЦМЕДТ „Амалипе“ (водеща организация), Liga pro Eurora – Румъния и Национален ромски център – Македония (партньори).

ЦЕЛ

Общата цел на проекта бе преодоляване на социалното изключване на младите хора от уязвимите селски ромски общности в България, Румъния и Македония чрез разработването и тестването на новаторски услуги, базирани в общността.

Чрез този проект Център „Амалипе“ насочи усилията си в повишаване на нивата за заетост и социално включване на една от най-уязвимите групи в България – младите хора от селските райони.

ПОДХОД

Проектът се базираше на предположението, че причините за социалното изключване касаят не само бедността, но и липсата на социални структури в рамките на местната общност. Услугите, базирани в общността, са ефективен начин за създаване на общностни социални структури и за ускоряване на социалното включване. Ето защо проектът използва методология, която включва 3 аспекта:

- Създаване на Центрове за развитие на общността, като рамка за разработване и тестване на иновативни форми на общностно-базирани услуги в маргинализираните селски ромски общности.
- Използване на метода на „социално експериментирание“: проектът разви в относително малък мащаб един иновативен подход и конкретни иновативни форми на услуги, базирани в общността, които следва да бъдат приложени в по-голям мащаб.
- Координиране на усилията на отговорните институции, неправителствени организации и местната власт.

ОСНОВНИТЕ ДЕЙНОСТИ

Общностните модератори от четирите общини в България (Кнежа, В. Търново, Раднево и Долна баня) реализираха широк спектър от дейности за активизиране на младите хора, повишаване на тяхното образование, квалификация и заетост, както и за повишаване на нивата на заетост:

- Скрининг на ромските групи на територията – чрез анкетиране и картографиране на всички ромски семейства в общинския център бе направен детайлен социално-икономически профил на ромската общност в Кнежа, В. Търново и Долна баня (базиран на 2540 анкети).
- Идентифициране на възможностите за създаване на заетост – чрез проучване на местния и регионалния бизнес, представяния и съвместни срещи с ромската общност.
- Анализ на уменията и нагласите на младите хора сред ромската общност и другите етнически групи, изготвяне на списъци на хора по интереси за обучение, заетост и придобиване на допълнителни умения: този анализ бе направен на базата на картографирането и последвалите го фокус-групи с млади хора.
- Съдействие за намиране на работа: модераторите от ЦРО използваха установените контакти с местния бизнес, за да препоръчат наемането на надеждни ромски младежи. Модераторите препоръчваха подходящи младежи и на общините, които понастоящем се явяват едни от най-големите работодатели (чрез програмите, финансирани от ОП „Развитие на човешките ресурси“ и Националния план за действие по заетостта).

- Последващи дейности с наетите млади роми за поддържане на тяхната мотивация и трудова дисциплина: този тип дейности на ЦРО бяха оценени високо от работодателите.
- Насърчаване на самоорганизацията и активността на младите хора: чрез организиране на клубове на доброволците и целенасочена работа с младежи и ученици. Модераторите от ЦРО успяха да формират около себе си активни групи от доброволци, които се включваха активно във всички дейности на Центровете.
- Участие в разработването и изпълнението на Общинските планове за интегриране на ромите: ЦРО бяха основния фактор, който мобилизира местните ромски общности за участие в изготвянето на Общинските планове в края на 2012 и началото на 2013 г. ЦРО бяха включени с отговорности за изпълнението на определени дейности и задачи от Планове.
- Обучение и повишаване на квалификацията, знанията на модераторите, вкл. с участие на други местни заинтересовани страни – проведени 9 обучения в България и 2 посещения в Румъния и Македония за обмен на добри практики.
- Контакти и съдействие на училищата, работа с проблемни ученици, участие в родителски комитети, съдействие за въвеждане на СИП „Ромски фолклор”, участие в извънкласни дейности и занимания.
- Организиране на здравни беседи, скрининг и превенция на заболявания, вкл. работа с РЗИ.
- Организиране и провеждане на тематични дни и празници

РЕЗУЛТАТИ

През 2013 г. бяха постигнати множество конкретни и измерими резултати, напр.:

- Осигуряване на над 220 работни места.
- Подкрепа за стартиране на собствен бизнес на 7 ромски предприемача.
- Подкрепа за регистрация на 6 роми като земеделски производители.
- Съдействие при регистрация на дългосрочно безработни лица в Бюрата по труда – над 100 лица и последващо включване в курсове и временна заетост.
- Контакти и съвместна работа с Местните инициативни групи, подкрепени от Програмата за развитие на селските райони (в Кнежа и Стражица-Лясковец): подкрепени 3 ромски предприемача.
- Реинтеграция на 12 отпаднали ученици и задържане на повече от 60 ученика, застрашени от отпадане.
- 13 училища включени в образователната програма на Център „Амалипе”.
- Съдействие за достъп до медицински и социални услуги: провеждане на профилактични мероприятия с участието на 186 лица.
- Идентифициране на групи от младежи, желаещи да завършат степен на образование или да получат степен на професионална квалификация – идентифицирани 60 лица, 19 от които получиха образователната или квалификационна степен.
- Съдействие за получаване на стипендия от ромски студенти – 15 лица.

Резултатите, които не могат да бъдат измерени, са свързани с активизиране на младите хора и на ромските общности във включените общини. Това е процес, който не може да приключи за една или две години. Поставено бе неговото начало, като Център „Амалипе” ще продължи усилията си в тази насока.

ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА ДРУГИТЕ

Дейностите, реализирани в рамките на проекта, и постигнатите резултати бяха оценени високо по време на заключителната конференция, проведена на 17 септември 2013 г. Участие в нея взеха Заместник-министърът на труда и социалната политика Росица Янкова, Заместник-министърът на образованието Иван Кръстев, представител на ГД „Заетост” на Европейската комисия Корнелия Андрей, които приветстваха постигнатите резултати и изразиха подкрепа за прилагането на модела.

Множество уроци могат да бъдат научени от успешни проекти, например... Центровете за развитие на общността елиминират барьерите пред пазара на труда в България... Добри примери: България – Центровете за развитие на общността целят да овластят младите хора и жените от маргинализираните групи на ромската общност. Инициативата за създаването им се осъществява от Център за междуетнически диалог и толерантност АМАЛИПЕ с подкрепата на Европейската комисия.

**Доклад за изпълнението на Рамката на ЕС
за национални стратегии за интегриране на ромите,
публикуван от Европейската комисия на 4 април 2014 г.**

Младежка група

Лидерска група

Работа с младежи

Работа на терен

5

БОРБА С АНТИРОМСКИТЕ СТЕРЕОТИПИ И ПРЕДРАЗСЪДЪЦИ

Липсата на широка обществена подкрепа за политиките за интеграция на ромите е една от основните пречки пред прилагането на тези политики. Непознаването на ромите (в частност на ромската култура) и силните антиромски стереотипи и предразсъдъци са сред основните причини за липсата на обществена подкрепа за интеграционната политика. Ние не обвиняваме мнозинството за предразсъдъците спрямо ромите, защото смятаме, че моралните категории се отнасят до отделния човек, а не до група хора. Чрез всички дейности, които реализираме, се стремим да насърчим взаимното опознаване и съвместната работа на роми и нероми, както и да помогнем за преодоляването на антиромските стереотипи и предразсъдъци.

В допълнение, през изминалата 2013 година реализирахме целенасочени дейности за преодоляването на стереотипите и предразсъдъците спрямо ромите сред най-важната целева група – младите хора.

ПРОЕКТ

Младежта е толерантност – преодоляване на антиромските стереотипи сред младите хора.

ПЕРИОД

февруари 2013 – януари 2015 г.

ДОНОР

Европейска комисия, Програма „Основни човешки права и гражданство”.

ЗАЩО

Проект „Младежта е толерантност – преодоляване на антиромските стереотипи сред младите хора” цели борбата с расизма, ксенофобията и антиромските нагласи, основани на традиционни и нови стереотипи сред младите хора на възраст от 14 до 25 години. Проектът има за цел насърчаване на взаимното разбиране и толерантност.

КАК

В рамките на проекта е създаден и се тества цялостен модел за борба с расизма и антиромските стереотипи в България, Румъния, Гърция и Унгария сред младите хора. Той използва метода „връстници въздействат на връстници”, който ангажира активни млади хора с широк набор от дейности за преодоляване на стереотипите: провеждане на кампании, обучения на връстници и др. Те са обединени в Младежки доброволчески клубове / групи „Младежта е толерантност“. Дейностите по проекта обхващат по един град в Румъния, Гърция и Унгария и шест области в България – Велико Търново, Благоевград, Враца, Бургас, Шумен и Пловдив.

КАКВО

Заедно младежи от различни етноси, обединени в клубовете „Младежта е толерантна”, се борят срещу негативните нагласи и стереотипите, срещу ксенофобията и расизма. Това, с което се занимават младежите, откакто стартира проектът, са акции, кампании, обучения и други публични дейности. Младежите от доброволческите клубове се срещат всяка седмица, за да обсъждат предстоящи дейности, като всеки предлага идеи за организирането на събития и дейности на клуба.

В рамките на програмата беше създадена концепция за развитие на младежките доброволчески групи, която детайлно описва дейностите, целевите групи, начините за достигане до тях и за тяхното активизиране. Във всяка от четирите държави има събрани данни за вече съществуващи документи и материали относно антиромските стереотипи, дискриминацията и толерантността. В България, преди да стартират дейностите на доброволческите групи, беше направено социологическо проучване относно съществуващите стереотипи у младите по отношение на етнически, религиозни малцинства и други народности, живеещи в България. Проучването показва, че мнозинството от младите хора споделя предимно негативни стереотипи спрямо ромите, като липсата на реални контакти с младите роми и липсата на информация за ромите са сред основните причини за големите социални дистанции. Проучването показва и каналите за влияние сред младите хора – личните мрежи / контакти и интернет. Това определи използваните методи за въздействие.

Преди стартирането на същинските дейности на доброволческите групи се състоя международен лагер, на който бяха обучени младежи от четирите участващи държави как да достигнат до своите връстници и да отворят сърцата им за толерантността. В края на годината се осъществи и обменна визита в Румъния, в която най-активните доброволци от четирите държави споделиха своя досегашен опит и „заеха” идеи от своите румънски колеги.

От есента на 2013 г. Младежките доброволчески групи започнаха серия от кампании и обучения на връстници. За да ги подпомогне, екипът ни подготви наръчник по толерантност, който съдържа ценна информация и практически съвети (http://youthtolerance.eu/images/materials/Narachnik_tolerantnost_joint.pdf). Въоръжени с Наръчника, с много ентузиазъм и отворени сърца, през 2013 г. младежките клубове реализираха общо 23 обучения на връстници (средношколци и студенти) по модулите, които бяха определени в резултат от социологическото проучване. Обученията в шестте области в България запознаха доброволците с ромската история и култура, с целите на проекта, с това как да разбиват негативните стереотипи и да въздействат на другите млади да бъдат по-отворени и по-толерантни към различните от тях.

Във всички дейности през изминалата година търсихме участието и на различни институции, които имат отношение към младежта, толерантността, образованието и борбата с дискриминацията. За успешното изпълнение на дейностите ангажирахме над 60 професионалисти от здравни, образователни и социални институции, десетки представители на неправителствени организации и на местните и националните власти.

Събитията, които се случват по проекта, са кампании (на улицата; по местата, на които се събират млади хора; в училищата), обучения, пресконференции и други публични дейности. Над 30 кампании и публични дейности се случиха през годината и в четирите държави, работещи по проекта. Тези събития докоснаха близо 23 500 души, 120 журналисти, а броят млади хора, до които се достигна, надхвърли 3000. Сред кампании с призив за толе-

рантност, разбирателство и уважение, организирани от младежките клубове, са „Рома прайд – Денят на ромската гордост”, „Денят на толерантността” и др.

За бързото разпространение на информацията и новини за събитията, организирани по проекта, създадохме фейсбук групи и уебсайт.

РЕЗУЛТАТИ

Самото създаване на Младежките доброволчески клубове „Младежта е толерантност” бе важен резултат – обединяването на млади хора за обществена кауза на доброволчески принцип, при това кауза, свързана с толерантността, е едно обещаващо начало. Доброволческите клубове обединиха ромски, български и турски младежи и по този начин се превърнаха в модел за това, което искат да постигнат. Дейностите, които организират те, сплотяват младежите. Младите хора от различни етноси стават приятели и заедно се забавляват, правейки полезни неща за обществото. Младежите са един добър пример как трябва да изглежда нашето общество. Те на практика показват, че независимо от етноса, религията, външния вид хората могат да бъдат приятели и да правят интересни и полезни неща.

От началото на проекта до днес доброволците организираха заедно акции, кампании и обучения по толерантност, които им помогнаха да разбият част от своите стереотипи и да покажат на останалите, че и те могат да го направят. Наистина могат!

ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА ДРУГИТЕ

„Това, което ми хареса в клуб „Младежта е толерантност”, е приятелското и топло отношение между членовете и координатора, стремежа към по-добро бъдеще за всички млади хора. Харесва ми и това, че се правят различни инициативи и кампании за популяризиране на този клуб и за неговата цел, а именно – толерантност между етносите в България. Според мен клубът постига резултати в подпомагането за интеграция на ромите в България.”

Симона Петрова, 18 г., гр. Шумен

„Проектът ми дава това, което за съжаление в нашия град и като цяло в България е по-малко, а именно повече доброта, толерантност, човечност и съпричастност. Също така ми харесва в него срещата с много деца, различни хора и общуването с тях, което е едно голямо богатство.”

Хариета Ценова, гр. Враца

„Аз участвам в Проекта „Младежта е толерантност”, защото съм очарован от идеята за това да подобрим микроклимата в нашето общество. Дейностите и акциите, които правим, сплотяват и обединяват млади хора като нас, те са безценни и придават един вид чувство за принадлежност и пълноценност!!! Надявам се моят принос към проекта да е положителен, както и целият проект да е началото на нещо по-голямо. Надявам се също за една цялостна промяна на лошите стереотипи, заложен в нашия народ..., а защо не този проект да остави трайна следа за наистина един по-добър свят!”

Мирослав Стойнов, 26 г.

Една от основните цели на Център „Амалипе“ е осигуряване на равни шансове за ромската жена и насърчаване на нейната все по-активна роля в обществения и политически живот. Това е и хоризонтален принцип на организацията. За постигане на тази цел през 2013 г. Център „Амалипе“ продължи да работи в няколко насоки: от една страна – овластяване на жената в ромската общност, превръщането ѝ в активен член на общността, а от друга – включване проблемите на ромските жени в общите проблеми на жените в Европа.

Като член на Българската платформа на Европейското женско лоби (ЕЖЛ) Център „Амалипе“ се включи в редица кампании на ЕЖЛ, насочени към постигане на равнопоставеност на половете и подобряване положението на ромските жени в европейски мащаб. Една от тези кампании бе кампанията, насочена към насърчаване участието на жени от малцинствата и жени мигранти в изборите за Европейски парламент през 2014 г. чрез проекта на Европейското женско лоби „Minority Women – Equal Votes-Equal Voices. Mentoring for Change in View of the 2014 European Elections“ („Жените от малцинствата – равноправен вот, равноправен глас. Подкрепя за промяна в навечерието на Европейските избори 2014 г.“). През 2013 г. Европейското женско лоби продължи да припознава проблемите на жените от малцинствата в Европа, в това число и на ромските жени, като приоритет в своята застъпническа дейност.

Значителен беше приносът и на Център „Амалипе“ към доклада, разработен от Ливия Ярока, единствената ромка, член на Европейския парламент, представен през септември 2013 г. в Комитета по правата на жените и равнопоставеността на половете към ЕП „Джендър аспекти на Европейската рамка за Националните стратегии за интеграция на ромите“ и одобрен от Европейския парламент на 10 декември 2013 г.¹

В стремежа си да повишат чувствителността на организациите, работещи по проблемите на жените, Теодора Крумова и Мария Иванова участваха в 15-дневна конференция на Европейския алианс против насилието над жените, като представиха темата за ранните бракове и модели за преодоляването на проблема.

Българската платформа на ЕЖЛ заедно с Алианса срещу домашно насилие през ноември 2013 година организира съвместна кампания в рамките на 16-те дни, посветени на борба с насилието над жените, в която Център „Амалипе“ също се включи. На 22 ноември 2013г. беше даден старта на кампанията с „цветен“ мирен протест пред сградата на Народното събрание. Около петдесет жени се събраха с искането „Ратифицирай Истанбулската конвенция сега!“. Център „Амалипе“ като организация, която е член на Европейското женско лоби, се включи в кампанията за борба с насилието над жени. В пет общини, в които ЦМЕДТ „Амалипе“ има създадени Центрове за развитие на общността, беше проведена

¹ Текстът на доклада можете да намерите на <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2013-0545&language=EN&ring=A7-2013-0349>

информационна кампания за Истанбулската конвенция. В кампанията бяха обхванати жени от етническите малцинства, които са част от женските групи към Центровете за развитие на общността. Кампанията обхвана повече от 70-80 представители на нежния пол. Инициативата успя да повиши информираността на жените, както и какви са превантивните мерки, които могат да предприемат.

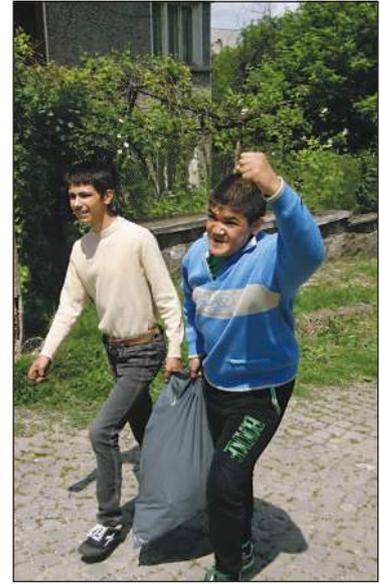
Вторият аспект в дейността на Център „Амалипе“ за овластяване на ромската жена включва дейности, насочени към самата общност. Те обхващат както мъжки, така и женски групи, тъй като промяната е възможна само ако се случва паралелно и в двата „лагера“. През 2013 г. към Центровете за развитие на общността бяха създадени 26 женски групи, чиято цел е активиране на жените от местната общност и активното им включване в развитието на общността и подобряване на средата, в която живеят. Първоначално дейността на групите стартира плахо, като всички модератори (независимо дали са мъже или жени) постепенно израснаха в разбирането си какво точно означава равнопоставеност и овластяване на жените. Те се включиха не само в редица застъпнически дейности за подобряване на положението в общността, но и в разрешаването на няколко случая на ранни бракове и насилие над жените. Успяха да се похвалят и с една голяма победа. Прецедент беше спечеленото дело за попечителство над дете от момиче от една от най-традиционните ромски общности – бургуджийската, което беше знаково и показа и на останалите момичета в общността, че могат да се борят за правата си и най-вече за правото си на свободен избор.

ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБРАЗОВАТЕЛНА ИНТЕГРАЦИЯ

ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

ОБЩНОСТНО РАЗВИТИЕ

7

ЗАПАЗВАНЕ И ОБНОВЯВАНЕ НА РОМСКАТА КУЛТУРА И ИДЕНТИЧНОСТ

Водещ принцип в дейността на Център „Амалипе“ е подкрепата за запазване, популяризиране и обновяване на ромската култура и идентичност. Ние възприемаме интеграцията не като асимилация / акултурация, а като шанс за обновяване и модернизирание на ромската култура. Съвременната ромска култура и идентичност трябва да продължат традициите на ромския фолклор, но от гледна точка на потребностите на модерния ром, който е захвърлил патриархалните порядки, без да се отрича от етническата си идентичност. Съвременната ромска култура трябва да бъде широко формулирана, така че да включва и идентичността на групи като *миллета*, *рударите* и др., без те да бъдат възприемани като „втора категория“ или „неистински“ роми.

Запазването и обновяването на ромската култура и идентичност не би могло да се случи от „самосебе си“. Необходими са целенасочени усилия в тази насока. Затова през 2013, продължавайки практики от предходните години, Център „Амалипе“ организира:

7.1. Детски ромски фестивал „Отворено сърце“

КАКВО

За десета поредна година ЦМЕДТ „Амалипе“ проведе детски ромски фестивал „Отворено сърце“ – дъга от песни, танци, усмивки и приятелства... без край!

От 7 до 9 юни в гр. Велико Търново ЦМЕДТ „Амалипе“, в партньорство с Община Велико Търново, организира юбилейния Десети детски ромски фестивал „Отворено сърце“. Програмата започна на 7 юни (петък) пред Художествена галерия „Борис Денев“. Тук майсторство, занаяти, оркестрово и певческо умение показаха модераторите и доброволците от Центровете за развитие на общността в цялата страна, Македония и Румъния. Празникът продължи на 8 и 9 юни в парк „Марно поле“, който по традиция е сцена за изява на десетки училища от цялата страна, които изучават СИП „Фолклор на етносите – Ромски фолклор“.

ЗАЩО

Целта на фестивала е да даде на децата от различните етноси възможност за изява и да стимулира у тях траен интерес към учебния процес като цяло. Основната му идея е да покаже, че фолклорът на всеки един етнос носи своето културно богатство и то е незаменимо за съществуването ни като една единна нация. Фестивалът е насочен към съхраняване, развиване и популяризиране на ромската култура и фолклор, а също така към представяне на фолклора и културата на останалите етноси в България. Целта му е на сцената си да събере деца от различни етноси, обединявайки ги под една обща идея „Светът е за всички“.

КОЙ

Участие във фестивала взеха над 1400 деца от над 100 училища и клубове от България и Македония. Посрещнаха ги много гости, пристигнали специално, за да поздравят децата,

да се потопят в атмосферата на таланта, да се запознаят с техните учители, да се полюбуват на атрактивните ателиета, в които със завидна сръчност деца плетяха кошници, правеха вретена и лъжици, изработваха от естествени материали красиви сувенири, рисуваха, моделираха всичко, което можеше да се покаже на открито.

Официални гости на откриването бяха: Н. Пр. Гюро Катарина Викбор – Посланик на Кралство Норвегия; Н. Пр. Лешек Хенсел – Посланик на Полша; Даниел Панов – Кмет на Община Велико Търново; Бони Бонев – Председател на УС на Българо-швейцарска търговска камара; Карина Фортунни – Тръст за социална алтернатива; проф. Мария Баева – Педагогически факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ и Стефан Стефанов – представител на Общинския съвет, Велико Търново. Тяхното присъствие бе знак за внимание и уважение към постигнатото от ученици, учители и родители.

По традиция всяко от участващите училища¹ представи собствена програма: песни танци, драматизации на приказки, възстановка на празници и много, много емоции... Най-атрактивен беше импровизираният Гангнам стайл танц на красавиците от СОУ „Христо Смирненски“ – гр. Койнаре. След дъжда – боси, кални, но щастливи, с невероятна емоция и ритъм те завладяха цялата публика². Парк „Марно поле“ се изпълни с цветове, ритми, песни и танци не само на българи, роми и турци, популярни в България, а и на различните стилове, свързвани с ромите по целия свят – от огнените ритми на испанското фламенко, през балканската музика на Горан Брегович, до прочувствените напеви на руските цигански романси.

Чрез участието на Центровете за развитие на общността успяхме да покажем, че ние се грижим и за това да съхраним занаяти, които се практикуват вече само от възрастните хора в общността. Ателиетата на традиционните занаяти, разположени до главните фестивални сцени, показаха и приемствеността в традициите.

Може би защото е юбилеен! Може би защото го подготвихме с любов! Може би защото учениците го бяха очаквали дълго време и се бяха подготвяли през цялата учебна година! Може би защото е нашият, ромски фестивал, който обединява българи, роми, турци... всички деца в България... ние се поздравихме: „Беше най-хубавият фестивал досега!“³.

ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА ДРУГИТЕ

“Емоционално, цветно и слънчево настроение. Отлична организация и място за изява на нашите деца и техните таланти. Открихме нови запознанства и приятелства. Благодарим за прекрасното събитие, изпълнено с много положителни емоции, песни, танци... Детският фолклорен фестивал е една възможност да се докоснем до фолклора на етносите и да усетим палитрата от цветове и красота.”

СОУ „Л. Каравелов“ гр. Варна

„Вече цяло десетилетие Център „Амалипе“ радва деца, младежи и голям брой граждани на България с организирането на Детски ромски фестивал „Отворено сърце“. Всичко, сътворено от детския талант и сърце, носи красота и зарежда с вяра в успеха на младите

¹ Повечето от тях участват в програмата „Намаляване на отпадането на ромските деца от училище“

² Оказа се, че повечето от участниците от Койнаре са били с по няколко слаби оценки в края на първия срок и са били застрашени от отпадане. За тяхното задържане училището бе приложило комплексна програма, включваща и участието им във фестивала.

³ Повече информация можете да намерите на:

<http://www.amalipe.com/index.php?nav=news&id=1624&lang=1>

българи и на цялата нация. Сигурен съм, че пъстрият фолклорен букет на няколко етноса обогатява културното пространство на родината ни и се надявам интересът и уважението към него да се увеличава. От все сърце пожелавам фестивалът да продължава да бъде широко отворено сърце към всички деца на България.”

**Росен Плевнелиев,
Президент на Република България**

7.2. РОМА ПРАЙД – Ден на ромската гордост’2013

ЗАЩО

За да покажем на широката общественост, че ромската общност е допринасяла и допринася за развитието на националната и европейската култура, че ромите имат своята гордост. Също така и ние да допринесем за преодоляване на антиромските стереотипи и дискриминация.

КАКВО

За трета поредна година ЦМЕДТ „Амалипе” организира отбелязването на Деня на ромската култура и гордост. В дните между 4 и 8 октомври 2013 г. бяха проведени разнообразни мероприятия, които предизвикаха голям интерес и събраха много хора.

Тази година Денят на ромската гордост събра стотици ученици, студенти, преподаватели и граждани от над 15 населени места в страната. Кампанията по честването на „Roma pride” протече под мотото „Имам една мечта – да учим и живеем заедно”.

КОЙ

В кампанията на Център „Амалипе” се включиха централните за развитие на общността, заедно с местните клубове за развитие, училищата, работещи по програма „Намаляване на отпадането на ромските деца от училище”, а за първа година се включиха младежките групи, създадени по проект „Младежта е толерантност – преодоляване на антиромските стереотипи сред младите хора”. Именно Младежките доброволчески клубове „Младежта е толерантност” бяха координиращото звено на всички инициативи.

КАК

В много селища бяха организирани дейности като: рецитали на текстове от ромски автори; рецитал на произведения, отнасящи се към темата за Холокоста; изложби на дипломи за средно и висше образование, принадлежащи на роми от съответното населено място; експозиции на стари занаяти; музикални, танцувални и театрални постановки; изложба на традиционни ромски дрехи. Раздадени бяха хиляди флайери, изработени специално за случая. Материалите разказваха непознати факти за ромите в България: например, известни личности от ромски произход, исторически факти за ромите и т.н. Изработени бяха и плакати с името и мотото на кампанията. Всички материали са налични на: <http://youthtolerance.eu/index.php/bg/materials>

Кампанията по случай „Roma pride” е международна инициатива под шапката на EGAM (Европейско Гражданско Антирасистко Движение), което е насочено към ромските общности в Европа и ги стимулира да организират инициативи, за да покажат гордостта от произхода

и културата си. „Roma pride” се проведе на 6 октомври в Дания, Франция, Португалия, Италия, Хърватия, Чехия, Полша, Румъния, както и в Норвегия, Сърбия, Черна гора, Украйна и Молдова.

„Рома прайд” в България се проведе в рамките на проект „Младежта е толерантна – преодоляване на антиромските стереотипи сред младите хора”, финансиран от Европейската комисия по Програма „Основни човешки права и гражданско участие”. Най-активно се включиха младежите от създадените младежки клубове в Бургас, Враца, Шумен, Благоевград, Велико Търново и Пловдив. Център „Амалипе” ще продължава да подкрепя всички инициативи, чрез които демонстрира уважение към културното наследство на етносите в България, преодоляване на дискриминацията и антиромските стереотипи, насърчаване на взаимно разбиране и уважение.

7.3. Василица'2013 – Ден на ромската култура

КАКВО

На 14 януари 2013 г. за четвърта поредна година Център „Амалипе” спазва традицията си да отбележи Василица не само като начало на Новата година според старата ромска традиция (а в миналото – и според българската), но и като ден на ромската култура. В самото начало на Новата година Център „Амалипе” заедно с близо 170 училища, Центрове за развитие на общността в 11 общини и доброволчески групи организира над 100 събития в цялата страна и София под мотото „Да възстановим мостовете между нас”.

ЗАЩО

По този начин целта на „Амалипе” и на нашите партньори от цялата страна бе да представим пред широката общественост богатството на ромската култура, връзките между фолклора на роми и българи и общите надежди за една по-успешна и „здрава” година. Кампанията си поставяше и за цел да запознае младите роми с васильовденските ромски традиции.

КАК

Над 140 училища и единадесет Центрове за развитие на общността проведоха тържества, с които известиха ромските и българските родители, представителите на общински и областни администрации във всички региони на страната, че ромите пазят богата култура и традиции, с които всички в България могат да се гордеят.

Сурвакари от училища, участващи в програмата „Намаляване на отпадането на ромските ученици”, посетиха София, където под техните сурвакници минаха вицепрезидентът Маргарита Попова, премиерът Бойко Борисов, заместник-министър председателят Цветан Цветанов, министрите на еврофондовете, образованието, здравеопазването и регионалното развитие, заместник-министрите на културата и отбраната, посланиците на САЩ, Франция и Великобритания, кметът на София Йорданка Фандъкова, представители на Секретариата на НССЕИВ, ЦОИДУЕМ и още ред други. Те отвориха широко вратите си и получиха искрени пожелания за здраве и успехи, както и настоятелни предложения за стъпките, които трябва да предприемат за ускоряване на ромската интеграция.

В страната бяха организирани над сто събития: училищни тържества, общоградски концерти и др. Ученици посетиха и сурвакаха Регионални инспекторати по образованието, Регионални здравни инспекции, Регионални инспекции „Социално подпомагане” и общински кметства в цялата страна, за да пожелаят успешна нова година, както и да напомнят, че усилията за образователна интеграция изискват целенасочена подкрепа.

РЕЗУЛТАТИ

За един ден цяла България заживя с ритъма на ромската култура. Център „Амалипе” за първи път организира национална кампания със стотици събития в 24 области, провели се в рамките на един ден. Всичко това допринесе за утвърждаване на празника Василица като Ден на ромската култура.

Публикуването на разнообразни форми на анализи, доклади, сборници и книги е важна част от дейността на Център „Амалипе“. Те обобщават натрупания опит в различните области на действие на организацията, предлагат проверени в практиката модели, правят оценка на ситуацията на ромската общност и на интеграционните политики, представят ромската култура и история.

В тази насока, изминалата 2013 година бе особено богата. Множество публикации на Център „Амалипе“ се появиха на бял свят.

Докладът „ОТВЪД АНТИРОМСКИТЕ СТЕРЕОТИПИ: СВЕТЪТ НЕ Е САМО ЧЕРНО-БЯЛ“ представя основни наблюдения и изводи относно стереотипите спрямо ромите сред учители, социални и здравни работници в България, Румъния и Холандия, а също така запознава читателя с извършените дейности и постигнатите резултати в рамките на проект „ДА ДОКОСНЕМ НЕДОСЕГАЕМИТЕ: преодоляване на традиционните и нови антиромски стереотипи“. Част Първа прави преглед на законовата, нормативна и институционална рамка, свързана с проблема за гражданството в Холандия, както и информацията относно ромската общност и проблемите, които се срещат във връзка с гражданството на ромите. Част Втора съдържа информацията относно проучването и дейностите по проекта в Румъния. Част Трета се отнася до националното социологическо проучване на антиромските стереотипи сред учители, социални работници и лекари в България и основните резултати от това проучване. Следващата Част 4 описва основните елементи от модела за преодоляване на антиромските стереотипи, приложен в рамките на проекта, предприетите действия и постигнатите резултати. Основните заключения, препоръки и насоки за развитие – на национално и европейско ниво, са представени в Глава 5.

Докладът е публикуван на български, английски, румънски и холандски езици. Версията на български език е налична в секция „Публикации“ на уеб-страницата на Център „Амалипе“ на:

<http://www.amalipe.com/files/publications/Stereotipi-bg.pdf>

Докладът „СЪРЦЕТО НА ОБЩНОСТТА“ представя дейността на Центровете за развитие на общността или работещите в тях общностни модератори, които са важна част от цялостния подход за общностно развитие, прилаган от Център „Амалипе“. Докладът също така прави кратък преглед на изпълнението на проект „Насърчаване на теренната работа в традиционни и маргинализирани групи на ромската общност“, основни заключения, както и идеи и препоръки за по-нататъшно прилагане на подхода за общностно развитие в ромска общност. Глава първа предоставя кратка информация за проекта. Глава втора представя концепцията за Центрове за развитие на общността като илюстрация на основния подход за общностно развитие, използван в рамките на проекта. Примери от теренната работа на Центровете за развитие на общността могат да бъдат открити в Глава 3. Следва-

щата част описва участието на ЦРО в процеса на подготовка на Общинските планове за интеграция на ромите и Националната стратегия за интеграция на ромите, както и степенята, в която тези документи подкрепят подхода за общностно развитие. Глава 5 дава представа относно необходимите стъпки и съдържа препоръки за повишаване на теренната работа в ромската общност, в частност – дава идеи за разширяване на дейността и институционализиране на Центровете за развитие на общността.

Докладът е публикуван на български, английски, румънски и гръцки езици. Версията на български език е налична в секция „Публикации“ на уеб-страницата на Център „Амалипе“ на:

<http://www.amalipe.com/files/publications/Sarce-bg.pdf>

Сборник „УСПЕШНИ ПРАКТИКИ ОТ ДЕЙНОСТТА НА ЦЕНТРОВЕТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩНОСТТА. Чрез много снимки и цвят сборникът представя конкретни примери от дейността на Центровете за развитие на общността в Павликени, Нови пазар, Камено, Пещера, Етрополе и Бяла Слатина. Историите, разказани от самите общностни модератори и хората, на които са помогнали, трогват със своята искреност и неподправеност. Те са най-доброто доказателство за смисъла от съществуването на Центровете за развитие на общността и за израстването на общностните модератори.

Сборникът е публикуван на български език и се разпространява безплатно чрез мрежата от Центрове за развитие на общността. Можете да го намерите на уеб-страницата на Центровете за развитие на общността, в секция „Публикации“:

http://romadevelopment.org/images/pdf/uspeshni_praktiki.pdf

НАРЪЧНИК НА ОБЩНОСТНИЯ МОДЕРАТОР „ОТНОВО НА УЧИЛИЩЕ“.

От есента на 2013 г. модераторите от Центровете за развитие на общността започнаха цикъл от обучения с доброволци относно историята и културата на ромите в България, права и задължения в сферите на образование, здравеопазване и социална закрила, основните институции и техните правомощия и други важни за местните общности теми. Наръчникът „Отново на училище“ е предназначен за нуждите на тези обучения, като предоставя необходимата информация и я допълва с множество интересни казуси и интерактивни игри. Чрез него ромските семейства научават както за своята история и култура, така и за това към кого да се обърнат по практическите въпроси, с които се сблъскват.

Наръчникът е публикуван на български език и се разпространява безплатно чрез мрежата от Центрове за развитие на общността. Можете да го намерите на уеб-страницата на Центровете за развитие на общността, в секция „Публикации“:

<http://romadevelopment.org/images/publikacii/back-to-school.pdf>

НАРЪЧНИК ЗА ОБЩНОСТЕН МОНИТОРИНГ НА ЗДРАВНИТЕ УСЛУГИ.

Предназначен е за общностните модератори, доброволците и ромските активисти, реализиращи общностен мониторинг на здравните услуги. Наръчникът предоставя полезна информация за ромската общност и групи (с акцент върху здравните нагласи), основните институции в сферата на здравеопазването, етапите на процеса на общностен мониторинг (общностна мобилизация, общностна анкета, местно застъпничество). Наръчникът съдържа и практически съвети за създаване на доброволчески групи, осъществяване на застъпнически дейности и други.

Наръчникът е публикуван на български език. Може да бъде намерен на веб-страницата на здравната програма на Център „Амалипе”, в секция „Публикации“:

http://www.romahealth.com/images/publications/Manual_CommunityMonitoring_final.pdf

НАРЪЧНИК ПО ТОЛЕРАНТНОСТ. От есента на 2013 г. доброволци от Младежките групи за толерантност, създадени в рамките на проект „Младежта е толерантност”, започнаха цикъл от обучения с техни връстници – ученици в средните училища и студенти, за да ги запознаят с ромската общност и да им помогнат да преодолеят своите стереотипи – спрямо ромите, другите, различните.

Наръчникът по толерантност е предназначен да подпомогне тези обучения. Съдържанието е богато на теми, свързани с ромската култура, предразсъдъците спрямо ромите, толерантността, социалните и етнически конфликти, взаимодействието между ромски и неромски младежи. Включени са и теми, които ще са от изключителна полза при изграждането на умения и компетенции у доброволците: лидерство, разрешаване на конфликти, работа с доброволци, вземане на решения, решаване на казуси, организиране на кампании, работа с медиите и др. В наръчника е включен и раздел „Приложения”, който съдържа практически задачи и казуси за улесняване на работата на доброволците.

Наръчникът е публикуван на български език и се разпространява безплатно чрез мрежата на Младежките доброволчески клубове „Младежта е толерантност”. В електронен вид може да бъде намерен на веб-страницата на младежката програма на Център „Амалипе” на: http://youthtolerance.eu/images/materials/Narachnik_tolerantnost_joint.pdf

Концепция „РОМСКОТО ИЗКЛЮЧВАНЕ В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ – БАРИЕРА ПРЕД УСТОЙЧИВИЯ РАСТЕЖ”. Представя стратегически идеи за преодоляване на социалното изключване на младите хора от ромската общност, живеещи в селските райони. Концепцията надгражда опита, натрупан в рамките на проект „Насърчаване на социалното включване на младите хора от маргинализирани селски ромски общности”, реализиран в България, Румъния и Македония.

Концепцията е отпечатана на български, английски, румънски и македонски език. Електронна версия на българския вариант е налична на:

http://romaprogress.org/images/pdf/Roma_social_exclusion_bg.pdf

Доклад „НАСЪРЧАВАНЕ НА СОЦИАЛНОТО ВКЛЮЧВАНЕ НА МЛАДИТЕ ХОРА ОТ МАРГИНАЛИЗИРАНИ СЕЛСКИ РОМСКИ ОБЩНОСТИ”. Представя опита от реализацията на проект с идентично наименование, осъществен от Център „Амалипе”, Националния ромски център – Македония и Лига про Европа – Румъния. Докладът съдържа основни факти за нивата на социално изключване на ромите в селските райони и успешни примери за повишаване на заетостта и социалното включване, осъществени в рамките на проекта. Представен е и подходът на общностно развитие (чрез дейността на Центровете за развитие на общността и общностните модератори), около който се надграждат успешните примери. Докладът завършва с конкретни препоръки за продължаване, разширяване и институционализиране на дейностите за социално включване на младите роми в селските райони – в контекста на изпълнението на Националните стратегии за интегриране на ромите и на новия програмен период 2014–2020 г.

Докладът е публикуван на английски език. Електронна версия е налична на:

http://romaprogress.org/images/pdf/report_Progress2.pdf

Доклад „ПРИНОС НА ЦЕНТЪР „АМАЛИПЕ” КЪМ ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЯ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА ИНТЕГРИРАНЕ НА РОМИТЕ”.

През октомври 2013 г. Европейската комисия оповести, че ще публикува своята първа оценка за изпълнението на Националните ромски стратегии от държавите-членки през април 2014 г., като покани всички заинтересовани страни – правителства и НПО, да дадат своя принос за оценката. В рамките на обявената процедура Център „Амалипе” подготви и изпрати свой доклад, съдържащ факти, тълкувания, препоръки и описания на добри практики за изпълнение на националната политика за интеграция на ромите в България. Докладът бе оценен високо и основни препоръки от него залегнаха в Мониторинговия доклад на Европейската комисия.

Приносът на Център „Амалипе” бе изработен на английски език. Докладът е наличен в секция „Publications” на уеб-страницата на Център „Амалипе”:

http://www.amalipe.com/files/publications/NRIS_2012-2013.pdf

През 2013 г. продължихме да публикуваме **МЕСЕЧЕН БЮЛЕТИН „АМАЛИПЕ”** Бюлетинът представя дейностите, реализирани през съответния месец, информация за развитието на политиките за интеграция на ромите, както и анализи. Бюлетинът се отпечатва на български и английски език, а в електронен вид е наличен на уеб-страницата на Център „Амалипе”, секция „Архив бюлетини”.

През 2013 г. Центровете за развитие на общността в Павликени и В. Търново започнаха списването на **Общностен бюлетин** – веднъж на три месеца. Той представя събития от дейността на Центровете и местните клубове. Специален акцент е поставен върху усилията за общностен мониторинг на здравните услуги. Статиите се списват от общностните модератори и местни доброволци.

Множество флайери, брошури, дипляни и други материали бяха подготвени и отпечатани като съпътстващи основните дейности на „Амалипе”. Те са налични в секциите „Материали” или „Публикации” на уеб-страниците, поддържани от организацията:

Центрове за развитие на общността: <http://romadevelopment.org>

Иновативни форми на заетост в ромска общност: <http://romaprogress.org>

Младежта е толерантна: <http://youthtolerance.eu/>

Ромско образование: <http://romaeducation.com>

Ромско здраве: <http://www.romahealth.com>

Централна страница на Амалипе: www.amalipe.com

9

ЗАСТЪПНИЧЕСТВО ЗА РОМСКА ИНТЕГРАЦИЯ ПРЕЗ 2013 г.

Застъпничеството е един от най-важните начини, по които гражданските организации могат да влияят върху формирането и изпълнението на публични политики. От години застъпничеството е една от най-силните области на работа за „Амалипе” и организацията е разпозната от националните и европейските институции, от чуждестранните посолства в София, както и от гражданските структури като най-активната и успешна ромска застъпническа организация в България.

Поради перманентната политическа нестабилност изминалата 2013 г. бе една от най-трудните за ефективно застъпничество: смениха се три правителства, гражданските протести бяха почти целогодишни и вървяха успоредно с нестабилност на институциите и честа смяна на лицата в тях. В същото време 2013 г. бе ключова за изработването на новите програми, по които ще бъдат усвоявани европейските фондове в България през 2014–2020 г.

Предпоставките

Застъпничеството за определена кауза винаги е колективна игра. Застъпничеството за ромската интеграция е в още по-голяма степен колективна задача – на роми и нероми, на организации, работещи в различни региони и с различни ромски групи. Затова особено важни бяха подкрепата и партньорството на Сдружение „Свят без граници” – Стара Загора, Сдружение „Нов път” – Хайредин, Сдружение „Слънце за всички” – Пещера, Ромската академия за култура и образование – Сливен, Женската ромска организация „Хаячи” – Нови Пазар, Институт „Отворено общество”, Национална мрежа за децата и ред други организации в България, както и на Националния ромски център (Македония), Романи крис и Састипен (Румъния), Европейския ромски информационен офис (Брюксел) и т.н.

От изключителна важност за нас бе и подкрепата, която ни демонстрираха посланиците на САЩ, Великобритания, Белгия, Франция, Норвегия и Полша, участвайки във форуми, организирани от „Амалипе”. Някои от тях посетиха офиса на „Амалипе” във В. Търново, други – офисите ни в страната, което бе знак за взаимно доверие и желание за съвместна работа.

Важна предпоставка за успех на застъпническите дейности бе и доверието на институциите – на национално, местно и европейско ниво, към дейността на Център „Амалипе”. Индикатор за това бе фактът, че министри и заместник-министри и от трите правителства, които управляваха България през 2013 г., откликнаха на наши покани и участваха във форуми или събития, организирани от „Амалипе”. При честванията на Василица – Ромската Нова година, през януари 2013 г. групи на „Амалипе” бяха приети от вицепрезидента г-жа Маргарита Попова, премиера Бойко Борисов, пет министри, заместник-министри и посланици (виж: <http://www.amalipe.com/index.php?nav=news&id=1448&lang=1>), като това високо

ниво бе запазено и през 2014 г. Представители на Европейската комисия също участваха във форуми на „Амалипе”, като някои от тях пътуваха специално до България за тази цел.

Застъпничество на национално ниво

Тази обстановка постави няколко важни задачи пред застъпническите действия на Център „Амалипе” на национално ниво:

1. Включване на темата за ромската интеграция в новите оперативни програми / Програмата за развитие на селските райони по начин, който ще подсили значителен ресурс за изпълнение на Националната стратегия за интегриране на ромите.

1.1. По отношение на ОП „Развитие на човешките ресурси”. През 2012 г. председателят на „Амалипе” Деян Колев бе избран за представител на НПО, работещи за интеграция на ромите в Работната група за подготовка на новата ОП „Развитие на човешките ресурси”. След консултации с останалите организации, формулирахме няколко основни искания към новата ОПРЧР: включване на инвестиционен приоритет „Интеграция на маргинализирани общности като ромите” като един от основните приоритети в програмата; включване на възможност за финансиране на общинските планове за интеграция и на Интеграционни интервенции чрез ОПРЧР; по-сериозно ангажиране на НПО в процеса на изпълнение на новата ОПРЧР.

През цялата 2013 г. Център „Амалипе” се стремеше към постигане на поставените цели – чрез участие в дейността на Работната група, както и чрез организирането на застъпнически форуми. В резултат от това, както и доброто сътрудничество с Министерство на труда и социалната политика (Управляващ орган на ОПРЧР) и Европейската комисия, почти всички от поставените цели бяха постигнати. Работният вариант на ОПРЧР от края на 2013 г. включваше инвестиционен приоритет „Интеграция на маргинализирани общности като ромите”, в рамките на който ще бъдат подкрепяни интегрирани проекти, включващи дейности в 4 направления – подобряване на достъпа до заетост, достъпа до образование, достъпа до качествени социални и здравни услуги (задължителни компоненти), както и развитие на местните общности и преодоляване на антиромските стереотипи. Този инвестиционен приоритет ще подкрепя приоритетно интегрирани проекти за изпълнение на Общинските планове за интеграция, подавани от общини, НПО или други институции. Партньорството с организации, базирани в общността, ще е условие за този тип интегрирани проекти. Инвестиционният приоритет бе определен като един от четирите основни приоритета, към които ще бъдат насочени 60% от ресурса на програмата¹.

1.2. По отношение на ОП „Наука и образование за интелигентен растеж”. Националното решение за тази програма бе взето през януари 2013. През септември 2013 г. председателят на Център „Амалипе” Деян Колев бе поканен в работната група, подготвяща програмата.

Работният вариант на ОПНОИР от края на 2013 г. съдържа отделна приоритетна ос за образователна интеграция. В нея е включен инвестиционен приоритет „Социално-иконо-

¹ Анализ на проекта на ОПРЧР относно ромската интеграция виж на:
<http://www.amalipe.com/index.php?nav=news&id=1893&lang=1>

мическа интеграция на маргинализирани общности като ромите“, чрез който ще бъдат подкрепяни широк спектър от проекти за образователна интеграция.

Въпреки че в края на 2013 г. оперативните програми не бяха финализирани, може да се каже, че ОПРЧР и ОПНОИР създават необходимата основа за финансиране на т.нар. „мека част“ от дейностите за изпълнение на Националната стратегия за интегриране на ромите. Заслугите на Център „Амалипе“ и партниращите НПО за това не могат да бъдат отречени.

- 1.3. По отношение на Програмата за развитие на селските райони. Опитите ни срещнаха първоначалната липса на разбиране и капацитет от страна на Министерство на земеделието и храните относно необходимостта от включване на темата за ромската интеграция. Благодарение на постоянните усилия на Юлия Григорова, както и на съдействието от страна на ГД „Земеделие“ на Европейската комисия, в края на 2013 г. в ПРСР бяха включени текстове, позволяващи подкрепа за строителство на социални жилища за уязвими групи, както и даващи по-голям шанс за проекти на общини с висок процент малцинствено население. Тъй като са необходими много повече неща в ПРСР, застъпническите усилия по отношение на тази програма ще продължат и през 2014 г.
 - 1.4. Други Програми. Център „Амалипе“ се включи (с представяне на становища и позиции) в изработването на Договора за партньорство, който задава най-общите параметри, по които ще се усвояват европейските фондове през новия програмен период. Включихме се и в избора на НПО-участници в Работната група за подготовка на ОП „Добро управление“, като подкрепихме Милена Илиева от Сдружение „Свят без граници“, която бе избрана за участник.
2. Превръщане на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (НСРБИР) в реално работещ документ. На 1 март 2012 г. Народното събрание прие НСРБИР, в чието изработване участваха активно „Амалипе“ и много други ромски организации. За да превърне този документ в реално работеща стратегия, през 2013 г. Център „Амалипе“ насочи усилията си към:

- 2.1. Приемане на приложение „Програми за изпълнение на НСРБИР“. Първи вариант на План с конкретни програми бе предложен от Център „Амалипе“ още в процеса на изработване на НСРБИР. В края на 2011 г. предложеният План бе внесен за разглеждане в МС, но така и не беше одобрен, нито отхвърлен. В края на 2012 г. Междуведомствената група за ресурсно обезпечаване на ромската интеграция със средства от фондовете на ЕС реши да обнови предложения План. След интензивни консултации между членовете на групата (представители на институции и ромски НПО) Планът бе финализиран и одобрен консенсусно на 28 февруари 2013 г.

Планът съдържаше предложения за 45 програми, които ще бъдат финансирани със средства от европейските фондове, държавния бюджет, Финансовия механизъм на ЕИП и Българо-швейцарската програма за сътрудничество. Чрез тези програми ще бъдат реализирани дейностите, предвидени в Плана за действие за изпълнение на Националната стратегия за интегриране на ромите². Приемането на този План бе специално отбелязано като добър пример от България в Съобщението на Европейската комисия „Стъпки напред в

² Подробна информация виж на:

<http://www.amalipe.com/index.php?nav=news&id=1485&lang=1>

прилагането на националните стратегии за интегриране на ромите“, публикувано през юни 2013 г.

За съжаление настъпилите в България политически промени доведоха до обезсилване на приетия План (аргументирано с трудни за разбиране технически административни причини). През октомври 2013 г. започна ново обсъждане на документа, като се очаква новото му приемане да се случи през 2014 г.

- 2.2. Доизграждане на институционалната рамка за прилагане на НСРБИР. През 2012 г. бяха създадени 2 междуведомствени комисии, предвидени в НСРБИР – работна група за нормативни промени и Междуведомствена работна група за ресурсно подпомагане на ромската интеграция със средства от фондовете на ЕС. И в двете групи, освен ресорните институции, бяха включени представители на НПО след процедура на избор. Център „Амалипе“ участва активно и в двете групи.

Групата за ресурсно обезпечаване на ромската интеграция бе председателствана от Министъра по управление на средствата от ЕС Томислав Дончев. В нея участваха ресорните заместник-министри – председатели на Управляващи органи и Междинни звена по ОП „Развитие на човешките ресурси“ (ОПРЧР), ОП „Регионално развитие“ (ОПРР) и Програмата за развитие на селските райони (ПРСР). До края на февруари 2013 г. групата одобри предложената от Център „Амалипе“ идея за дефиниране на стандартизирани Интеграционни интервенции, както и две конкретни предложения за такива интервенции – Общностен център и Интервенция за превенция на отпадането от училище. Групата одобри и План с програми за подкрепа на изпълнението на НСРБИР през новия програмен период. Дейността на Междуведомствената работна група бе специално отбелязана като добър пример от България в Съобщението на Европейската комисия „Стъпки напред в прилагането на националните стратегии за интегриране на ромите“, публикувано през юни 2013 г.

След настъпилите политически промени дейността на Междуведомствената група бе възстановена през октомври 2013 г. Задачите и функциите на групата останаха такива, каквито бяха определени при нейното създаване през 2011–2012 г. Съставът на групата също запази политическия си характер: ресорните заместник-министри, ръководещи съответните Оперативни програми / Програмата за развитие на селските райони и представители на НПО (избрани след специална процедура през 2012 г.). Важно отстъпление от политическия характер на групата бе определянето на административно (не политическо) лице за председател – на мястото на предишния председател (министъра по управление на средствата от ЕС Томислав Дончев) бе определен не вицепремиерът и министър по управление на средствата от ЕС З. Златанова, а секретарят на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси Росица Иванова³. Бъдещето ще покаже дали това ще се отрази на дейността на групата.

- 2.3. Изработване на Общински планове за интегриране на ромите (ОПИР). НСРБИР изисква всички общини да изработят свои Общински интеграционни планове. През февруари – април 2013 г. близо 220 общини приеха свои ОПИР за 2013 или 2013–2014 г. За съжаление повечето Планове не предвиждаха нови дейности, а само обобщаваха съществуващите и много от дейностите бяха без предвиден бюджет. Все пак тези Планове бяха добро начало за пренасяне на интеграционната политика на местно ниво.

³ Подробна информация виж на:

<http://www.amalipe.com/index.php?nav=news&id=1748&lang=1>

Център „Амалипе“ се включи (чрез своите местни и регионални представителства) в изработването на ОПИР в над 40 общини. В края на 2013 г. инициирахме процес на изработване на Общински планове за 2014–2020 г., като Центровете за развитие на общността проведоха обучения на местни активисти в над 20 общини и обсъждания в ромските махали. Процесът ще бъде продължен през 2014 г.

3. Промени в цялостната рамка за изпълнение на интеграционните политики. През март 2013 г. бяха извършени 3 етнически мотивирани убийства на роми и за пореден път се надигна вълна на антиромска омраза. На 8 април 13 ромски организации (сред които и Център „Амалипе“) напуснаха парадното заседание на Националния съвет за струдничество по етническите и интеграционните въпроси в знак на протест срещу пълното бездействие на тази структура относно случващите се събития и поискаха нейното реструктуриране. Седмица по-късно организацията излезнаха с детайлно предложение за създаване на Обществен съвет за изпълнение на НСРБИР (по модела на Съвета за тристранно сътрудничество към МТСП – с ясни критерии за национална представителност и задължителност на консултацията преди вземането на решения), създаване на Държавна агенция за интегриране на ромите и създаване на Държавна комисия за мониторинг и оценка на изпълнението на НСРБИР (виж: <http://www.amalipe.com/index.php?nav=news&id=1557&lang=1>).

За съжаление този рядък пример на единодушие между ромските организации не доведе до адекватна реакция от страна на правителството. До края на 2013 г. предложенията на ромските организации така и не бяха обсъдени с отговорните държавни институции. В резултат на това диалогът между НССЕИВ и ромските организации на практика бе прекратен.

Застъпничество на ниво Европейски съюз

През 2013 г. Център „Амалипе“ продължи да участва активно и в застъпнически дейности на европейско ниво. Макар фокусът на работа на организацията да остава в България – на местно и национално ниво, ние отчитаме и приветстваме факта, че като държава-членка на Европейския съюз България се съобразява с решенията на европейските институции. Ромската интеграция не е само национално предизвикателство, тъй като роми живеят във всички държави-членки, а свободата на придвижване е основополагаща за ЕС. Необходимо е формулирането на Европейска ромска политика, която не измества отговорността на националните правителства, но предполага по-активно участие на Европейската комисия.

Водени от това разбиране, през 2013 г. си поставяхме следните застъпнически цели на европейско ниво:

1. Засилване на ангажимента на Европейската комисия за включване на темата за ромската интеграция в новите оперативни програми в държавите с многобройно ромско население. Тъй като програмите са съвместен ангажимент на съответното национално правителство и на Европейската комисия, включването на ромската интеграция може да бъде отстоявано от всяка от двете страни. Затова през цялата година Център „Амалипе“ поддържаше тесни контакти с дирекциите в Европейската комисия, имащи отношение към ключовите оперативни програми и Програмата за развитие на селските райони:

провеждахме работни срещи, изпрацахме становища и предложения. В лицето на Европейската комисия срещнахме надежден партньор и съмишленик;

2. Задълбочаване на ангажимента на Европейската комисия за контрол и мониторинг на изпълнението на Националните стратегии за интегриране на ромите от държавите-членки на ЕС. Продължавайки започнатото през 2012 г., когато Център „Амалипе“ организира специално Изслушване (Hearing) в Брюксел, и през 2013 г. настоявахме за формулиране на механизъм за мониторинг на изпълнението на Националните стратегии за интегриране на ромите на национално, европейско и програмно ниво, който включва участието на гражданския сектор (чрез различни форми на „доклади в сянка“, гражданско наблюдение и др.) и на местните общности (чрез различни форми на общностен мониторинг). През ноември 2013 г. Център „Амалипе“ изпрати своя оценка на изпълнението на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите⁴ в рамките на процедура, обявена от Европейската комисия с цел събиране на „обратна връзка“. Приносът на Център „Амалипе“ бе високо оценен и голяма част от предложенията в него бяха включени в Мониторинговия доклад на Европейската комисия от 4 април 2014 г. (<http://www.amalipe.com/index.php?nav=news&id=1925&lang=1>)

Следващи стъпки

Въпреки динамичната и неустойчива политическа среда, ромската интеграция остана в дневния ред на институциите и на обществото през 2013 г. Много необходими стъпки не бяха предприети, но в същото време бяха създадени някои предпоставки за изпълнение на Националната ромска стратегия през следващите години. Прекъснатият диалог между НССЕИВ и ромските организации бе една от сериозните слабости на 2013 г. Включването на ромската тема в новите оперативни програми бе ключов успех. Център „Амалипе“ бе активен участник или дори главен инициатор на повечето от важните събития в областта на ромската интеграция през 2013 г. Понастоящем ролята на организацията като основен партньор в определянето и изпълнението на политиките за ромска интеграция се признава от всички институции.

Ще продължим застъпническите усилия по всички направления, започнати през 2013 г. Посочените стъпки следва да бъдат продължени и развити. Следва да посочим, че те могат да формират подходяща основа за изпълнението на политиките за ромска интеграция, но не и да гарантират изпълнението на тези политики. За последното са необходими обществен консенсус и политическа воля – фактори, които се влияят, но не се определят еднозначно от застъпничеството на гражданските организации.

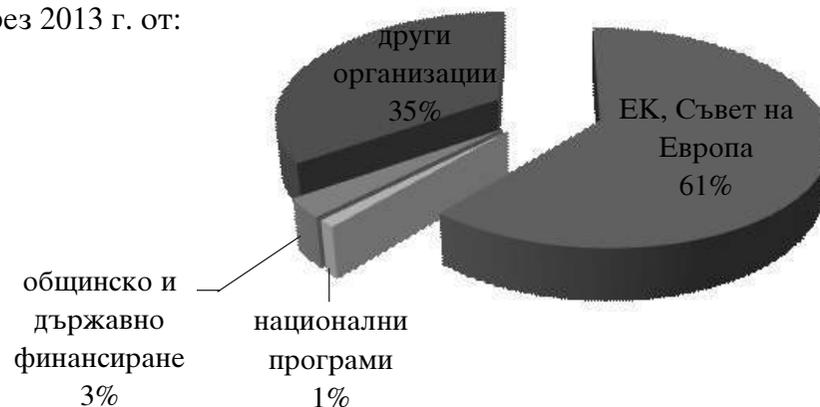
⁴ http://www.amalipe.com/files/publications/NRIS_2012-2013.pdf

ОТЧЕТ ЗА ПРИХОДИТЕ И РАЗХОДИТЕ за периода 01.01 – 31.12.2013 г.

НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗХОДИТЕ	Сума (хил.лв)		НАИМЕНОВАНИЕ НА ПРИХОДИТЕ	Сума (хил.лв)	
	Текуща година	Предходна година		Текуща година	Предходна година
а	1	2	а	1	2
I. Разходи за дейността			I. Приходи от дейността		
Разходи за регламентирана дейност			А. Приходи от регламентирана дейност		
1. Дарения		161	1. Приходи от дарения под условие	1835	1644
2. Други разходи	1836	1516	2. Приходи от дарения под условия		
Всичко А:	1836	1677	3. Членски внос		
Б. Административни разходи	6		4. Други приходи		
Общо за група I:	1842	1677	Всичко А:		
II. Финансови разходи			Общо за група I:	1835	1644
5. Отрицателни разлики от промяна на валутни курсове	0	0	II. Финансови приходи		
Общо за група II:	0	0	5. Приходи от лихви	7	33
V. Общо разходи	1842	1677	Общо за група II	7	33
VI. Резултат	0	0	V. Общо приходи:	1842	1677
Всичко (V + VI):	1842	1677	Всичко (V):	1842	1677

56

Получено финансиране през 2013 г. от:

ДЕТСКИ РОМСКИ ФЕСТИВАЛ “Отворено сърце”

РОМА ПРАЙД – Ден на ромската гордост

Василица – Ден на ромската култура

Отбелязване на Василица в семейна среда и пред институциите

Отбелязване на Василица в Министерството на отбраната

Ден на толерантността

Ден на толерантността – Шумен

Ден на толерантността – Враца

ЗАСТЪПНИЧЕСТВО ЗА РОМСКА ИНТЕГРАЦИЯ

Международна конференция с участието на зам. министрите на труда и социалната политика и на образованието

Национална конференция за образованието на ромските деца с министър Николай Милошев

Среща разговор с вицепрезидента Маргарита Попова

Конференция за ромското здравеопазване с участието на Н. Пр. Бойки Мутлунг – Charge d'Affairs на РЮА в България

Среща разговор с вицепрезидента Маргарита Попова

Дейности за преодоляване на антиромските стереотипи сред младите хора

Летен лагер

Дейности на доброволческите групи "Младежта е толерантност"

Работа за насърчаване участието на ромските жени и момичета